

fag og arbejde

fagbladet for FOA

Side 16

Politiet svigtede Benny

Voldsramt FOA-medlem
løb panden mod en mur

Ældre skal passe på alkohol

Silkeborg Kommune
uddanner sosu-personale
til nøglepersoner
Side 6

Din krop vil elske naturlig fiskeolie

**PRØV
2 måneder
for kun
59,-**

Når man skal vælge, hvilken fiskeolie man skal tage, er de fleste på dybt vand - for hvad skal man vælge?

Der findes en lang række produkter på markedet, og de fleste er det, man kalder kunstigt opkoncentret. Det vil sige, at man har ændret på den naturlige sammensætning af fiskeolien bl.a. for at kunne fremstille en billigere fiskeolie.

Høj kvalitet til uhørt lav pris

Wellvita fiskeolie er som noget specielt 100 % naturligt fremstillet, og det giver dig en lang række fordele.

Denne type fiskeolie er normalt meget dyr at fremstille, men fordi vi kun sælger direkte til dig og har sparet alle fordyrende mellemled væk, har du nu muligheden for at prøve Wellvita naturlig fiskeolie til en uhørt lav pris og få det direkte hjem i postkassen – enkelt, let og lige til.

Styrk din sundhed med et tilskud af fiskeolie

At omega-3 fra fiskeolie er sundt ved de fleste. Mange bruger det til at styrke leddene, hjertet, øjnene og hjernens funktion eller måske for at gøre noget generelt godt for kroppen. Det er klogt at tage et dagligt tilskud af fiskeolie, og sundhedsmyndighederne anbefaler da også, at vi spiser 200-300 gram fisk om ugen. En dagsdosering Wellvita naturlig fiskeolie indeholder omega-3 svarende til hele 113 g torsk, og kvaliteten er i top.

Læs mere på www.wellvita.dk

Wellvita naturlig fiskeolie har hele 6 fordele

- Kapslerne er små og synkevenlige
- Indeholder kun 100 % naturlig fiskeolie
- Naturligt indhold af omega-3 fedtsyrer
- Ingen fiskesmag og lugt
- Dosis: Kun 2 kapsler om dagen
- Billig i brug, kun kr. 0,49 pr. kapsel.

LYKKEJULSVÆRTEN

"Jeg handler også hos Wellvita"

Jeg bruger også Wellvitas produkter. De er nemme at bestille, og jeg får dem direkte hjem i postkassen, og når jeg ringer, er vejledningen i top. Priserne, ja de taler for sig selv.

Med venlig hilsen

Bengt Burg

– ha' det godt!

Ring 82 30 30 40 eller besøg www.wellvita.dk

Et godt tilbud

Prøv Wellvita naturlig fiskeolie i 2 måneder til under halv pris kun kr. 59,-*. Herefter sørger vores automatiske leveringsservice for, at du hver anden måned får tilsendt friske forsyninger, som dækker det daglige behov i 2 måneder til en pris af kun kr. 119,00*. Du kan holde pause eller stoppe abonnementet præcis, når du ønsker det.

Bemærk!

Tilbuddet gælder kun 1 gang pr. person.

Bestil i dag

Wellvita naturlig fiskeolie kan bestilles på telefon 82 30 30 40 (hverdage mellem kl. 8.00 og 16.00) eller på www.wellvita.dk. Varen sendes sammen med et girokort, så du først betaler, når du har modtaget varen. Produktet sendes som maxibrev og bliver derfor leveret direkte til din postkasse/brevsprække.

*Der tillægges kr. 39,50 i porto pr. forsendelse

Min kollega har to sider

Når lederen er til stede, forsøger min kollega at mele sin egen kage og er ikke spor solidarisk med mig. Når vi er alene, er hun sød og venlig. Kan du hjælpe, spørger en læser. **Panelet svarer side 39**

Sviget i hjemmeplejen

Søndag den 4. juli viser TV2 skjulte optagelser af, hvordan medarbejdere i den københavnske hjemmepleje tilsyneladende snyder med arbejdstiden. Men hvad siger de involverede medarbejdere selv?

Og hvad siger deres kolleger ude i landet? Hør også om en borgmester, der tager afstand fra den chikane, hans medarbejdere har været ude for

Tema side 20

Når alkohol bliver et problem

Flere og flere ældre får et alkoholproblem. Læs hvordan du spotter problemet, og hvad du kan gøre

side 6-11

Bedre livskvalitet og færre konflikter

Hverdagen er blevet lettere for både beboere og personale på tre bosteder i Holstebro Kommune. Omsorgspersonalet har nemlig været på kursus i pleje af ældre udviklingshæmmede

side 14

Hun puster liv i mennesker

En specialviden om respiratorer bragte social- og sundhedsassistent Connie Jensen til Grønland, hvor hun underviste intensivsygeplejersker på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk

side 32

Også i dette nummer

Politiet svigter FOA-medlemmer

side 16

Dennis K. Spilleregler for skjult kamera ønskes

side 28

I krible krable land

side 29

Er du rigtig klog?

side 51

Politiets lamme arm

Hvis en voldelig borger forsøger at slå dig ihjel eller skade dig, mens du forsøger at passe dit arbejde med at hjælpe vedkommende – ja, så kan du vel trygt regne med, at politiet tager affære. Eller kan du?

Desværre nej. Det sker faktisk jævnligt, at FOA-medlemmer bliver afvist eller snakket fra at anmelde sagen, når de henvender sig på den lokale politistation efter et overfald. I andre tilfælde tager ordensmagten imod anmeldelsen, men lader sagen løbe ud i sandet.

Den praksis er dybt krænkende for de – stadig flere – offentligt ansatte, der rammes af vold på arbejdspladsen. Og den er et alvorligt benspænd for den krænkede, der uden politianmeldelse går glip af efterforskning, retssag, dom og en eventuel erstatning.

FOA-medlem Benny Stenholt mærker tydeligt konsekvensen af politiets og retssystemets lamme arm. Selv om det er to år siden, en patient forsøgte at kvæle ham, venter han fortsat på at få oprejsning og erstatning.

Det mindste, man kan forlange, er en instruks til politikredsene om at give voldsramte ansatte en ensartet og professionel behandling.

Den instruks har FOA ventet på i halvandet år nu.

Venlig hilsen
Gitte Hejberg,
chefredaktør

Forskere mener, at miljøgifte påvirker mellem fem og ti procent af babyer født i hele verden og kan føre til blandt andet autisme, ADHD, ordblindhed og mildere grader af mental retardering.

Glæd dig til dit nye fagblad

I næste måned skifter dit fagblad navn, indhold og udseende.

Det nye blad får navnet **Fagbladet FOA**, og det vil rumme alt fra hurtige nyheder over inspirerende reportager fra dit fagområde til artikler, der kan klæde dig på til arbejdslivets strabadser. Vi glæder os til at præsentere vores nye blad. Vi håber, du vil tage godt imod det.

Deltag i debatten om fremtidens hjemmepleje

Den 27. og 28. september kan du være med til at diskutere udfordringer og løsninger på to store indsatsområder i den kommunale hjemmepleje: Ældre medicinske patienters behov og arbejdet med lindrende behandling. Det sker på en ældrekonference og en konference om palliation i Nyborg arrangeret af KL og Palliativt Videncenter. Læs mere og tilmeld dig en eller begge konferencer på www.kl.dk/aeldrekonference2010. ■

Fra *Sosu af hjertet på nettet*.

Sosu'er på facebook

Skal sosu'er hjælpe ældre med sex? Er sommerens kritik af hjemmeplejen berettiget eller ude af proportioner? Det og mange

andre faglige spørgsmål kan du være med til at diskutere i Facebook-gruppen *Sosu af hjertet*. Forummet er oprettet af sosu-hjælper Jane Joensen. Hun vil sætte fokus på, at forudsætningen for en god pleje er sosu'er, som er drevet af motivation. Siden har 1.938 tilsluttet sig gruppen, og der bliver jævnligt oprettet nye, aktuelle debatter. ■

Vikarbureauer lukker

Antallet af vikarbureauer rettet mod social- og sundhedssektoren steg kraftigt fra 2006 til 2008. Men nu kommer det til at gå den anden vej. Det skyldes en kombination af, at der ikke bliver brugt så mange vikarer længere, og at flere kommuner har lavet deres egne afløserkorps. Branchen selv vurderer, at omkring hvert tredje bureau vil forsvinde i nærmeste fremtid, skriver Erhvervsbladet. ■

Smørsyre i skoene

Vask fødderne hver dag, opfordrer COOPs blad, *Samvirke*. Bladet fortæller, at den bakterie, der får fødderne til at lugte, er den samme, som danner smørsyre. Og den skal fjernes med vand og sæbe. Derefter skal fødderne tørres godt, da man ellers kan få svamp. Bakterier og svampesporer forlader ikke sokken sammen med foden. Derfor skal sokkerne vaskes godt ved 60 grader for at få årsagen til den dårlige lugt væk. Kan de ikke tåle høje temperaturer, kan man lægge dem i desinficeringsmidlet Rodalon, foreslår *Samvirke*. ■

FOTO: COLOURBOX

I FOA er kun cirka halvdelen af hovedbestyrelsen af hunkøn, selvom næsten ni ud af ti medlemmer er kvinder.

400.000
mænd kender ikke selleri.

KILDE: FOODCULTURE

Moderat solbadning og fisk hver uge

En gruppe eksperter har gennemgået den nyeste viden om D-vitamins betydning. Resultatet er, at børn op til to år og ældre over 70 bør tage et tilskud af D-vitamin, skriver Fødevarestyrelsen.

Det betyder, at det for alle os mellem to og 70 er en god ide at opholde sig i solen i 5-30 minutter et par gange om ugen – uden at blive skoldet. Og at spise 200-300 gram fisk om ugen.

Ældre over 70 år, plejehjemsbeboere og andre, som er i risiko for knogleskørhed, bør tage 20 mikrogram D-vitamin hver dag for at forebygge knoglebrud. ■

Se mere på Fødevarestyrelsens hjemmeside: www.altomkost.dk/Fakta/vitaminer_og_mineraler

FOTO: COLOURBOX

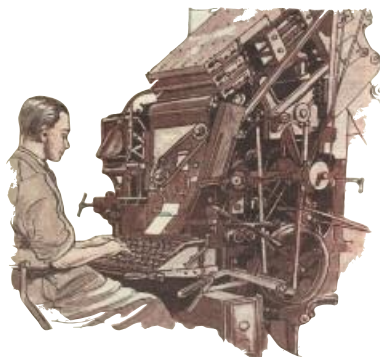
Pas på falsk shampoo

Det kan lyde uskyldigt at købe billigt vaskepulver, shampoo, slankemiddel og potenspiller på nettet. Men pas på, advarer både EU og SKAT. Ikke fordi købet er ulovligt, men fordi der ofte er tale om kopivarer, og de kan være farlige. Der er nemlig ingen kontrol med, hvad de indeholder. De kan sætte forbrugernes helbred og sundhed på spil, da de måske indeholder farlige og ulovlige ingredienser. ■

Hver femte er ikke på nettet

Halvdelen af KLS' medlemmer bruger pc og internet sjældnere end en gang om ugen, og én ud af fem er aldrig på nettet, viser en undersøgelse, som kandidat i biblioteks- og informationsvidenskab Mette-Line Jakobsen har foretaget blandt 120 medlemmer.

Hun siger, at det er et problem, for de har som alle andre brug for at kunne indberette skat, varmeforbrug og bestille billetter på nettet, og stadig flere får brug for at kunne bruge en computer i deres arbejde. ■

Skal vi nu til at arbejde mere?

LO har sat gang i en kampagne for at få en debat blandt medlemmerne om, hvordan vi kan arbejde os ud af den økonomiske krise i stedet for at spare og skære.

Frem til midt i oktober kan du deltage i debattmøder rundt om i landet med andre forbundsmedlemmer, LO-formand Harald Børsting og FOAs formand, Dennis Kristensen.

Eller du kan tilmelde dig *Frokostdebat* på din arbejdsplads og få et debatspørgsmål på sms til diskussion i frokostpausen.

Du har også mulighed for at give din mening til kende på Facebook-siden, der ligesom kampagnen hedder *Tag Danmark alvorligt*. Du behøver ikke selv være oprettet på Facebook for at kunne bruge siden. ■

Mad til småtspisende

Lidt men godt. Sådan hedder Finsencentrets kokebog, som er udviklet til mennesker, som på grund af sygdom har svært ved at spise nok.

Bogen indeholder opskrifter på små, lækre retter, som samtidig har en høj næringsværdi. For eksempel bagt torsk med jordkokker og æble, lam i frikassé med safran, stegt kylling med cremet

polenta og svampe, chokolademousse og ølkage.

Det er blot nogle af de retter, man kan finde i kokebogen. ■

'Lidt men godt' koster knap

100 kroner med levering og kan bestilles på fin@rh.regionh.dk eller ved at ringe: 3545 2732.

Ny sundhedsuddannelse

Det første hold studerende har netop afsluttet en akademiuddannelse i sundhedspraksis, som bygger oven på en social- og sundhedsuddannelse. Den nye uddannelse giver blandt andet kompetencer inden for kvalitetsudvikling og problemløsning på det sundhedsfaglige område. Undervisningen foregår i aftentimerne på en fast ugedag. Til gengæld kan uddannelsen kun tages i Næstved. ■

Læs mere på sosu-naestved.dk/539

917.000 flygter fra Danmark

Men de kommer hjem igen, når de er færdige med indkøb af dagligvarer. Pricerunner.dk har undersøgt fødevarerpriser i 33 hovedstæder og konstaterer, at København er den næstdyreste at købe dagligvarer i. Kun overgået af Oslo, og det får 917.000 danskere til med jævne mellemrum at valfarte til Sverige og Tyskland for at spare 10 kroner på colaen og 30 kroner på pulverkaffen. ■

Ældre og alkohol. Antallet af +65-årige, som overskrider Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser, vokser, og dermed vil hjemmeplejen også i stigende omfang møde borgere med alkoholproblemer. En ny undersøgelse fra Silkeborg Kommune viser, at 9 ud af 10 medarbejdere i hjemmeplejen har eller har haft kontakt med borgere med et problematisk alkoholforbrug. Læs hvordan du spotter problemet, og hvad du kan gøre.

Når alkohol bliver et problem

Fokus på ældre og alkohol

Silkeborg Kommune er i gang med et fireårigt projekt Alkoholfokus i ældreindsatsen. I foråret gennemførte Rusmiddelcenter Silkeborg en spørgeskemaundersøgelse blandt 450 borgere og 129 sosu-medarbejdere. Dernæst bliver der uddannet 50 sosu-nøglepersoner, og medarbejderne i hjemmeplejen vil få tilbud om supervision. Projektet er økonomisk støttet af Socialministeriet.

Foto: **Niels Åge Skovbo**

Af Britta Lundqvist

Jens Dissing lyser op i et smil og byder inden for, da han åbner døren for sosu-assistent *Anita Kristiansen*. Hun kommer fast hos Jens og hans kone, som begge har fået antabus siden januar.

Anita holder styr på medicinen, mens hun hører, hvordan det går. Og jo, det går godt. Solidt støttet til

stokken fortæller Jens, hvor glad han er for, at de er stoppet med at drikke.

»Før var det sådan noget som ½ flaske whisky om dagen og noget rødvin. Det var helt tosset. Vi har fået det meget bedre nu,« fastslår han.

Anita nikker. »Ja, og I har fået mindre behov for hjælp. Før havde I hjemmepleje flere gange dagligt, det er ikke nødvendigt mere.«

Kort sagt: Ren win-win for både borger og sam-

fundsøkonomi. Men alkoholmisbrug kan være et ømtåleligt emne, og ofte er Anita ude for borgere, der ikke vil tale om det. Jens har derimod valgt at være åben: »Jo, det kan man lige så godt være. Og jeg lægger ikke skjul på, at det har været godt for os at stoppe med alkohol.«

Støtter borgerne

Anita Kristiansen arbejder i hjemmeplejen i Silkeborg.

Åbenhed. Jens Dissing har valgt at være åben om sit alkoholmisbrug, men Anita Kristiansen kommer også hos borgere, der afviser at tale om, hvor meget de drikker.

- ▶ Hun har været social- og sundhedsassistent siden 1999, og hun beskriver drivkraften i jobbet som at gøre en forskel for de borgere, der har et problem og støtte dem til at få bedre livskvalitet.
Derfor er hun blevet interesseret i alkohol – forbrug og misbrug – og har efteruddannet sig inden for det

Vidste du, at ...

- Mænd oftere overskrider genstandsgrænserne end kvinder
- Det især er de 18-24-årige og de +65-årige, der overskrider Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser
- Med stigende alder (75-84 år) falder antallet af kvinder, der overskrider genstandsgrænsen, mens det fortsat er næsten hver femte mand
- Ældre tåler alkohol dårligere end yngre
- Alkohol og sovemedicin øger risikoen for fald

Kilde: Sundhedsstyrelsens rapport 'Ældrebefolkningens sundhedstilstand i Danmark', 2010.

felt. I efteråret 2009 deltog hun i et kursus i alkohol- og stofmisbrug med fem moduler a fire dage. Og med mere efteruddannelse bliver hun en af de 50 nøglepersoner, der skal uddannes i forbindelse med Silkeborg Kommunes projekt *Alkoholfokus i ældreindsatsen*.

Borgeren vil ikke tale om det

Når Anita kommer i hjemmet hos Jens Dissing, føler hun, at hun gør en positiv forskel og støtter hans og hustruens ønske om en bedre livskvalitet uden alkohol. Men hun har også tilfælde, hvor hun må nøjes med at håbe, at hun har grundlagt en tillid, som borgeren senere vil gøre brug af.

'Fru Hansen' er et sådant eksempel. Hun er enke, og tidligere har hun sammen med sin afdøde mand haft en restaurant. Sandsynligvis har et vist alkoholforbrug været en del af hendes liv. Anita er kommet hos hende for at give psykisk støtte og personlig pleje efter et fald med et brækket håndled. Fru Hansen er tit faldet, og Anita har på fornemmelsen, at der kan være en sammenhæng med hendes alkoholforbrug.

»Jeg spurgte, om der var en årsag til de mange fald, men hun afviste at tale om det. Så sagde jeg, at jeg var bekymret for hende, og jeg viste omsorg. Siden blev

Win-win. Jens Dissing fortæller sosu-assistent Anita Kristiansen, at han har fået det bedre, efter han er stoppet med at drikke. Han og hustruen har nu mindre behov for hjælp fra hjemmeplejen, så det er ren win-win både personligt og samfundsøkonomisk.

hun rask med håndledet, og hun har selv sagt os fra, så jeg kommer der ikke mere. Måske følte hun, vi kom for tæt på? Jeg håber, at jeg trods alt har fået skabt en åbning, så hun igen vil have os til at komme, når hun får brug for det,« siger Anita Kristiansen.

Alkohol er en mulighed

'Fru Jensen' er et andet eksempel. Både fru Jensen og manden har cancer, og begge får hjælp fra hjemmeplejen.

»Vi er ikke kommet i hjemmet så længe, men det er som om, hun har ændret adfærd. Vi har ikke noget konkret, men vi har antennerne ude,« siger Anita.

Ændringerne kan være et tegn på, at livskrisen med kræftsygdommene har fået alkoholforbruget til at stige.

»Hvis det er tilfældet, er det en problematik, hvor der er gode muligheder for at hjælpe. Vi kan støtte dem i at komme igennem krisen. Men når jeg spørger hende, hvordan hun klarer den, og om hun har brug for at tale med en psykolog, så svarer hun, at hun har sin have. Så vi ved ikke noget, men nogle bruger alkohol til at dulme nerverne.«

Øller på bordet

Det er især mændene, der drikker mere end genstandsgrænserne, og mens kvindernes alkoholforbrug falder med stigende alder, sker det samme ikke for mændene.

Mænd, der er blevet alene, har risiko for at få et stigende alkoholforbrug, mens kvinder i samme situation ofte finder nye ressourcer, hvor alkohol ikke er med i billedet.

Anita kommer blandt andet hos en mand, hvor der er øller på bordet, og han drikker med vennerne. Han har tidligere fået hjælp til pleje, men har fået det bedre, så han nu kun får rengøring.

»I hans tilfælde er vores opgave at oplyse ham om, hvor vigtigt det er, at han får varieret kost, anden væske end øl og anbefale B-vitaminer,« siger Anita Kristiansen. ■

brlu@foa.dk

Livskvalitet. »Vi skal finde ind til, hvad der er livskvalitet for det enkelte menneske, og vi skal vise, at man selv kan gøre noget,« anbefaler projektmedarbejder Christina Kudsk Nielsen.

Problematisk alkoholforbrug

Der mangler viden om, hvordan man hjælper ældre med alkoholproblemer, mener Christina Kudsk Nielsen, der er projektmedarbejder ved Silkeborg Kommunes Rusmiddelcenter og uddannet sygeplejerske og antropolog. Derfor har centret gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt ældre og sosu-medarbejdere.

Ifølge svarene fra de ældre over 65 har:

- 11 procent et problematisk alkoholforbrug*
- 50 procent et forbrug, som øger sandsynligheden for alkoholrelaterede problemer
- 40 procent drikker ikke alkohol
- 24 procent bruger nerve- eller sovemedicin

Ifølge svarene fra medarbejderne har:

- 90 procent haft eller har kontakt med borgere med problematisk alkoholforbrug
- 13 procent daglig kontakt med en eller flere borgere med problematisk alkoholforbrug
- 9 procent af de ældre et problematisk alkoholforbrug

* Problematisk alkoholforbrug er et forbrug, som har fysiske, psykiske og sociale konsekvenser for borgeren, uanset om forbruget er over eller under genstandsgrænsen.

Kilde: Rusmiddelcenter Silkeborg

Sådan virker alkohol på ældre

Forandringer. Ældre kan opleve, at alkohol 'slår hårdere', end da de var yngre. Og alkohol kan forstærke virkningen af visse typer medicin og forværre nogle sygdomme.

Af **Finn Zierau**

Alkohol (vin/øl) opløses i vand, og i menneskekroppen er det muskelmassen, der rummer mest vand. Derfor vil alkohol opløses dér og efterhånden frigives ud til blodbanen, så hjernen får en løbende påvirkning.

Når man bliver ældre, mindskes muskelmassen. Dermed kan der ikke oplagres så meget alkohol, og pr. drink når mere alkohol hjernen, så man bliver mere påvirket. Derfor kan ældre, på trods af at deres krop kan nedbryde og fjerne alkohol ligeså godt som yngre, få højere risiko for alkoholforgiftning og bivirkninger.

Ældre kan opleve, at selvom drikkevanerne ikke har ændret sig, siden de var yngre og her måske var inden for Sundhedsstyrelsens grænser, så 'slår alkoholen hårdere'.

Med hensyn til alkoholmisbrug hos ældre taler man om 'tidligt indsættende', det vil sige, at man også i sine yngre dage har haft et for stort alkoholforbrug og fortsætter med det, og 'sent indsættende', hvor man udvikler et alkoholoverforbrug i sin pensionisttilværelse.

Aldring og alkohol

Intellektuelle (kognitive) mangler, der optræder ved alkoholisme og aldring ligner hinanden meget. Alkoholisme kan accelerere normal aldring og medføre for tidlig aldring af hjernen. Forreste del af storhjernens især følsom over for lang tids alkoholindtagelse.

Et alkoholoverforbrug kan blive misfortolket som depression, der i forvejen er hyppig hos ældre. Alkohol kan også give søvnforstyrrelser, medføre dårlig ernæring, dårligt hjerte og hyppige fald.

Tegn på alkoholproblemer

Sådan spotter du, at borgeren har et problematisk alkoholforbrug:

- Borgerens hygiejne er påvirket
- Borgerens evne til at få tilstrækkelig kost er påvirket
- Borgerens evne til at holde orden er påvirket
- Borgeren fremtræder psykisk ustabil, er forvirret og har svært ved at koncentrere sig
- Borgeren virker trist, træt og nedtrykt
- Borgerens sociale netværk er mærkbart påvirket
- Borgeren har flere fald
- Borgeren har søvnproblemer
- Borgeren er fysisk svækket.

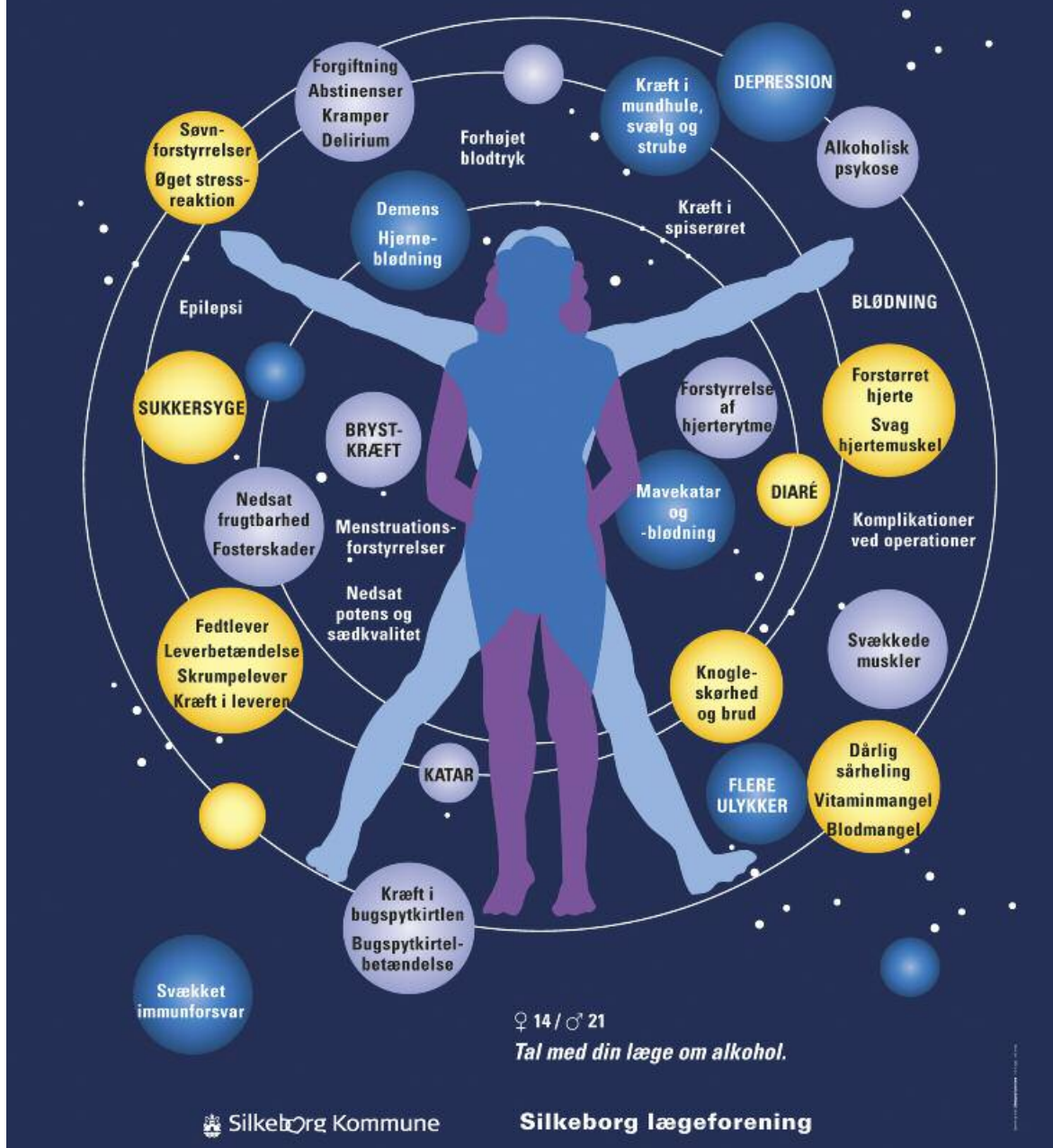
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt sosu-medarbejderne i Område Øst, Silkeborg.

Det kan du gøre

- Spørg til borgerens alkoholvaner
- Fortæl borgeren, at det er muligt at få hjælp, og at der er gode muligheder for at få det bedre fysisk og psykisk ved at nedsætte eller stoppe alkoholforbruget
- Vær opmærksom på behov og rådgiv om mad, drikke og vitaminer (B-vitamin og Thiamin)
- Forebyg fald ved at fjerne løse tæpper i boligen og få eventuelt opsat håndtag
- Anbefal borgeren at kontakte egen læge eller Rusmiddelcentret
- Tal om borgere med problematisk alkoholforbrug med dine kolleger – og din leder.

Kilde: Rusmiddelcenter Silkeborg

Et overforbrug af alkohol kan medføre:

Medicin og alkohol

Et overforbrug af alkohol kan forstærke virkningen af medicin, for eksempel sovemedicin og midler mod depression, der samtidig har en søvnfremkaldende effekt: Mianserin (Tolvon), Amitriptylin (Saroten) og Mirtazepin (Remeron/Combar).

Anden medicinering kan ligefrem fremkalde en antabusreaktion – for eksempel Flagyl – og den ældre vil så opleve øget hjertebanken, rødmen, blussen og måske blodtryksforhøjelse.

Ligeledes vil øget alkoholindtagelse medføre, at eventuelle infektioner har sværere ved at blive bekæmpet. Patienter med for eksempel sukkersyge og Parkinson kan få forværret føleforstyrrelser og rystelser på grund af abstinenser. ■

Finn Zierau er overlæge, Center for Misbrug, Københavns Kommune

Genstande og grænser

En genstand svarer til alkoholen i en almindelig pilsner. I en flaske vin (75 cl) er der cirka seks genstande, og 18-20 genstande i en flaske spiritus (70 cl).

Sundhedsstyrelsen er netop kommet med nye genstandsgrænser, hvor de anbefaler, at mænd højst drikker 14 genstande om ugen og kvinder højst syv. Man bør heller ikke drikke mere end fem genstande ved samme lejlighed. www.sst.dk

Sommerens sag med skjult kamera

Af **Karen Stæhr**

Det var en varm julaften, at første afsnit i føljetonen om svigt i hjemmeplejen rullede over tv-skærmene i de danske hjem. Den kom til at fylde i mediebilledet over sommeren og skabte røre i de politiske damme. Føljetonen kom også uberettiget til at bringe en masse kolleger i skudlinjen, mens de varetog deres arbejde godt og med faglig stolthed.

Det er tid til at rette blikket fremad og få talt om faglighed og etik. Faglighed er et kerneområde for mig. Når jeg snakker om faglighed, er det det, du har lært, dine erfaringer og dine personlige kvalifikationer. Det er både viden, evnen til at sætte sig i den andens sted og forstå hans situation, og det er kommunikation, nærvær og ligeværdighed. Etik er derfor en grundsten i fagligheden og sikrer, at vi i vores arbejde tager os godt og forsvarligt af dem, der er afhængige af vores hjælp.

Hvis vi skal sætte fokus på etik i vores arbejde, må den enkelte medarbejder tage ansvar for at bruge sin faglighed i arbejdet. Vi skal tage ansvar for at sige til og fra, når vi oplever ting i arbejdsdagen, som ikke er fagligt og etisk forsvarligt.

På arbejdspladsen er det nødvendigt, at der er en lærende kultur, hvor det er i orden at gøre opmærksom på problemerne uden at være bange for, at det skal få følger. Man skal ikke være utryk for at blive fyret eller hængt ud, hvis man påpeger, at der er ting på arbejdspladsen, som er uetiske eller under faglig standard. Det er nødvendigt, at vi i vores fællesskab med kollegerne får diskuteret mulige dilemmaer og giver faglig sparring til hinanden. For det er udelukkende gennem åbenhed og refleksion, vi kan skabe en

lærende kultur, der styrker både faglighed og stolthed.

Det handler også om ledelse. Det er ikke godt nok, at den gode pleje og planlægning kun fungerer i dagtimerne eller kun hver anden uge, når det er en bestemt leder, der er ved roret. På arbejdspladsen skal fagligheden være prioriteret, og ledelsen skal være synlig i alle døgnets timer alle uger.

Jeg har masser af eksempler på talentfuld ledelse rundt i det danske land, hvor fagligheden blomstrer. De opstår, når ledelsen påtager sig den rolle, der sikrer en ordentlig arbejdspladskultur.

Det er på den enkelte arbejdsplads, at vi skal i gang. Diskuter med dine kolleger, om rutinerne på jeres arbejdsplads kan tåle at blive set efter i sømmene eller blive fulgt med skjult kamera? Styrk samarbejdet med de pårørende og snak om kvalitet og etik i det faglige fællesskab. En stærk faglighed er forudsætningen for en god ældrepleje. ■

Karen Stæhr er formand for Social- og Sundhedssektoren

sakset

Smittet af Dansk Folkeparti

»Hvad tænker Politiken dog på? Tillid er godt, men kontrol er bedre, synes jeg, det lugter af. Tænk, jeg troede, regeringen og DF var bannerførere for den tankegang, men det smitter åbenbart. Jeg kan på ingen måde se, hvordan der skal komme god pleje ud af en sådan tilgang.«

Lene Josefsen, sygeplejerske, om Politikens opbakning til kontrol af hjemmehjælperne, i Politiken

Ravneforældre

»Man indrømmer ikke, at man laver en dårlig madpakke, for det er tæt på at indrømme, at man er en dårlig mor eller far. Sådan opfattes det i hvert fald.«

Anne-Birgitte Agger, direktør i Københavns Madhus, i Politiken

Brug øjnene

»Selvfølgelig bør man ikke kunne finde et musehoved i produktet. Men grøntsager stammer fra den fri natur, og de bliver pakket i store containere, hvor det kan være svært at opdage, hvis der lige smutter en mus med.«

Dyrlæge Tenna Jensen, Fødevestyrelsen, i Søndagsavisen

Vandrens

»I samme øjeblik, man begynder at rense vandet, fjerner man incitamentet til at forebygge forurening og risikerer dermed, at der kommer endnu flere pesticider.«

Jens Andersen, produktchef, Københavns Energi, i Berlingske

Ups

Af **Britta Lundqvist**

»Det er menneskeligt at fejle, men ikke at blive ved,« lyder et gammelt ordsprog. Og det er essensen i formålet med indberetning af utilsigtede hændelser, at man skal lære af fejl og forebygge, at de sker igen.

I flere år har hospitalerne skullet indberette utilsigtede hændelser, men fra 1. september skal også kommunerne – og dermed plejecentre, hjemmepleje, hjemme-sygepleje og bosteder – rapportere utilsigtede hændelser til Dansk Patient Sikkerhedsdatabase.

Hvad er en utilsigtet hændelse?

Loven bruger ikke det dagligdags ord fejl, men begrebet 'utilsigtet hændelse'. Den finder sted i forbindelse med en sundhedsfaglig indsats, men skyldes ikke patientens sygdom. Og ved hændelsen sker – eller kunne være sket – en skade.

Man har både pligt til at indberette de hændelser, man som sundhedsperson selv

Patientsikkerhed. Hvis fru Hansen får forkert medicin, eller hvis hjemmeplejen ikke får besked om, at hun kommer hjem fra hospitalet, så er det fejl – såkaldt utilsigtede hændelser. De skal indberettes fra 1. september.

er impliceret i, og de hændelser, man observerer, andre har forårsaget.

Det bliver obligatorisk for kommunerne at rapportere utilsigtede hændelser i forbindelse med:

- Medicinering
- Sektorovergange (for eksempel fra hospital til hjem)
- Infektioner
- Patientuheld

Glemte på toilettet

Dansk Selskab for Patientsikkerhed nævner i pjecen *Patientsikkerhed i primærsektoren* en række eksempler: På et plejehjem troede vikarer i aftenvagte, at den ansvarshavende delte medicin rundt, mens hun troede, at vikarerne gjorde det. Denne utilsigtede hændelse blev opdaget af dagvakterne, der kunne se i doseringsæskerne, at beboerne ikke havde fået deres medicin om aftenen.

En beboer blev glemt på toilettet om aftenen og først fundet næste morgen.

Aftenvagten havde fået akutte opgaver, og ved vagtskiftet til nattevagt var det den beboer, som var blevet dårlig, der blev talt om. Også nattevagten var optaget af den dårlige, så det sædvanlige tilsyn til hver enkelt blev ikke gennemført. Den glemte beboer blev indlagt og døde tre dage senere.

Kommunerne organiserer arbejdet

Det er op til den enkelte kommune, hvordan den organiserer arbejdet med utilsigtede hændelser. Både koordinering af rapportering og opfølgning med læring af hændelserne og forebyggelse af, at de sker igen. Kommunerne uddanner 'risikomanagere' til arbejdet. ■

brlu@foa.dk

'Patientsikkerhed i primærsektoren – eksempler på utilsigtede hændelser' kan downloades fra www.patientsikkerhed.dk Læs mere på www.foa.dk/Forbund/Temaer/P-AA/Patientsikkerhed

Den internationale demensekspert **Jane Verity** (dansktaletende) kommer til Danmark

Livsgnist-tilgangen

15., 16. & 17. november 2010 i Skanderborg

Kursusdagene er fyldt med inspiration og entusiasme og al den nyeste viden indenfor plejen af demente direkte fra ophavspersonen til Livsgnist-tilgangen. Tilgangen er oprindeligt udviklet til mennesker med demens, men vinder nu også indpas som en berigende omsorgs- og plejekultur inden for ældreområdet, handicapområdet samt socialpsykiatrien. Kommunikationen såvel som arbejdsglæden bliver styrket, og tilgangen bringer det bedste frem i enhver.

Flyt fokus - Brug hjertet - Frigør livsgnist

Deltagerpriser fra kr. 1.850 (ex. moms)

Få flere oplysninger på www.lederforum.dk

Tilmeldingsfrist: 13. oktober

LEDER FORUM

Bredballe Byvej 63, 7120 Vejle Ø
Tlf.: 7581 4088 fax: 7581 4605
uddannelse@lederforum.dk

Mere livskvalitet og færre konflikter

Kursus. Omsorgspersonalet på tre bosteder i Holstebro Kommune efterlyste mere viden om plejen af ældre udviklingshæmmede. Det fik kommunen til at udvikle et kursus i samarbejde med eksperter i Århus, og nu er hverdagen blevet lettere for både beboere og personale.

Af **Anni Heiberg**

Foto: **Søren Palmelund**

»Her i vores hus er glæde, her i vores hus er fest ...«

Der er guitarspil og fællessang i haven, og den gamle Raquel Rastenni-klassiker passer umiddelbart godt til Rydehjemmet, bosted for ældre udviklingshæmmede. Her på bakken mellem Vinderup og Holstebro bliver man modtaget med smil, sang og kram. Men smilet kan forsvinde og erstattes af pludselig sorg eller vrede hos ældre udviklingshæmmede, og det har til tider været frustrerende for medarbejderne. Derfor efterlyste de et kursus, der kunne klæde dem bedre på til arbejdet med denne specielle gruppe. De fik kurset, og resultatet er mere glæde i huset.

»Nu forstår vi bedre beboernes reaktioner, og vi kan adskille tingene. Det er ikke personen, men sygdommen der gør, at beboerne kan reagere overraskende,« siger social- og sundhedsassistent *Solveig Kristiansen*, mens plejehjemsassistent *Jytte Tudborg Eriksen* supplerer:

På tur. Jytte Tudborg Eriksen og Rasmus Christensen skal til Vinderup og købe barbermaskine til Rasmus. Han blev lidt urolig, da Jytte blev forsinket. Tid og aftaler skal overholdes, når man arbejder med ældre udviklingshæmmede.

Ny viden. Solveig Kristiansen og Jytte Tudborg Eriksen oplever færre konflikter og større arbejdsglæde efter et kursus udviklet specielt til arbejdet med ældre udviklingshæmmede.

Selvhjulpen. Jette Lauridsen er en af de beboere, der klarer det meste selv. Derfor kan hun let blive overset. Solveig Kristiansen sørger for, at hun får flere små kaffebesøg nu.

Åbent køkken. Emmy Birthe Sakariassen hjælper kostansvarlig Jennie Bøndergaard i køkkenet. Her er alle beboere altid velkomne.

»Vi vender ikke tingene mod os selv mere. Tidligere kunne man stå helt afmægtig og føle, man havde gjort noget galt, hvis en beboer pludselig blev vred eller ked af det.«

Mærker en tydelig bedring

I alt 25 medarbejdere fra tre bosteder i Holstebro Kommune har deltaget i ni kursusdage fordelt over et år. Kurset er udviklet i samarbejde med Center for Oligofrenipsykiatri, der har udviklingshæmning som speciale.

»Efter kurset har vi taget beboernes handlingsplaner op. Nu kan vi lave bedre individuelle planer, fordi vi har større forståelse for den enkelte. Vi mærker en tydelig bedring hos de beboere, hvor vi tidligere ikke syntes, vi kunne give den optimale pleje. Men det kræver tid, det er ikke noget, man ændrer på en weekend,« siger Solveig.

De små kompromiser

Ændringerne kan være en uoverskuelig badesituation, der nu er delt op i små sekvenser. Eller flere kaffebesøg hos en selvhjulpent beboer, der blev lidt overset og dermed lidt trist. Det er de små kompromiser, når beboeren vil have kaffe i stedet for et bad. Så sættes kaffevandet over, mens badet klares.

»Nogle af vores beboere er 65 år udenpå men tre indeni, og de prøver grænser af, eller forstår ikke, hvad der sker. Bad, barbering eller gåtur kan gå galt, hvis man

ikke kender beboeren og forstår reaktionerne,« fortæller Jytte.

Tag sorgen alvorligt

Sorg var et af de centrale emner på kurset. Udviklingshæmmede har mange tab i livet og er ofte blevet overdraget til professionelle i en tidlig alder. De knytter sig meget til deres kontaktperson, og hvis kontaktpersonen rejser eller er på ferie, kan det være, som når et barn savner sin mor.

»Vi skal tage beboernes sorg og savn alvorligt. Det er også vigtigt, at de får sagt ordentligt farvel ved en beboers dødsfald. De, der har brug for det, bliver tilbudt at komme med til begravelse. Vi skal ikke bare skåne vores beboere, men tage dem alvorligt i, at livet kan være svært. Ellers kan det give aggressioner,« siger Jytte.

Sjovere at tage del i livet

Det er en vigtig del af livskvaliteten på Rydehjemmet, at man får lov til at hjælpe til og tage del i hverdagen. Alle er velkomne i det lille køkken, hvor maden laves fra bunden. En hjemmelavet opskriftsbog med billeder og tegninger viser skridt for skridt hvordan. Man spiser sunde, hvis man har været med til at snitte grøntsagerne, lyder filosofien.

Inden middag siver beboerne ud i køkkenet for at hjælpe til eller vælge, hvad de vil have på tallerkenen. Og efter maden sørger en beboer for at lave kaffe til hele huset.

»Det er vigtigt at få beboerne med i

arbejdet og få en fælles oplevelse. Det giver indhold i hverdagen, når vi laver noget sammen,« siger Solveig.

»Og det er sjovere at tage del i livet end at være tilskuer til det,« bemærker Jytte.

Opdager demens tidligere

Demens og psykiatriske lidelser er nogle af udfordringerne, når man arbejder med udviklingshæmmede ældre, og kurset gav personalet bedre indsigt i diagnoser og medicinering.

»Flere udviklingshæmmede udvikler demens, og mange har psykiatriske lidelser. Det er en svær cocktail, når en udviklingshæmmede er skizofren eller maniodepressiv,« fortæller Jytte Tudborg Eriksen.

»Vi opdager demens tidligere nu, og vi har fået redskaber til at ændre på medicineringen. Sløvhed kan skyldes medicin, og vrede kan skyldes smerter. Kurset betyder, at vi griber hurtigere til handling og tager flere ting i opløbet,« oplyser Solveig Kristiansen. ■

heiberg@reportagegruppen.dk

»I første omgang er det fint med en hurtig mundtlig udmelding om retningslinjerne, for det er der brug for. Men jeg er ikke tryk ved, at det bliver ved det. Vi vil gerne se noget på skrift.«

INGER BOLWINKEL, FORBUNDSSEKRETÆR, FOA

I løbet af et år udsættes hvert tredje FOA-medlem for vold eller trusler om vold på arbejdspladsen.

KILDE: FOAS MEDLEMSPULS 2008

Rets-usikkerhed. Politiet kan ikke finde et fast ståsted i forhold til sager om vold på jobbet. Det kan koste FOA-medlemmer store beløb i erstatning.

Politiet svigter voldsramte FOA-medlemmer

Af **Finn Danielsen**

FOA-medlemmer, der er blevet slået eller sparket på deres arbejde, kan langt fra regne med opbakning fra politiet.

FOAs afdelinger melder om meget forskellige reaktioner i politikredsene, når medlemmerne anmelder vold på jobbet. Nogle steder foreslår politiet en god snak på arbejdspladsen i stedet for en politianmeldelse, nogle kræver skadestuerapport før de vil tage imod anmeldelsen eller afviser af andre grunde.

Det sker også, at politistationer tager imod anmeldelsen, men ikke gør ikke meget ud af efterforskningen og ender med at frafalde tiltale. Og endelig er der medlemmer, der oplever, at det hele kører lige ud ad landevejen: Anmeldelse, efterforskning, retssag, dom og eventuel erstatning.

Erstatninger mistes

I FOA betragtes politi-kredsene uensartede tilgang til voldsagerne som et stort problem.

»Politibehandlingen er faktisk den eneste vej ind i erstatningsjunglen,« siger konsulent *Per Grieger-Rene*.

Staten udbetaler nemlig kun erstatning efter voldsofferloven, hvis det klart kan dokumenteres, at der er sket en overtrædelse af straffeloven. Og de bedste til at sikre den dokumentation er politiet, for som fagfolk på området ved de, hvad der skal med.

»Volden stiger, og medlemmerne skal vide, hvad de kan regne med, når de henvender sig til politiet. Det handler om retssikkerhed,« siger *Per Grieger-Rene*.

Ekspeditionsfejl

For halvandet år siden henvendte FOA sig til Rigsadvokaten og foreslog, at der blev udarbejdet en instruks til politi-kredsene om, hvordan sager om vold på jobbet skal tackles. Forbundet har flere gange rykket for svar, men uden held. Det beklager statsadvokat *Jens Røn* dybt.

»Det er pinligt at indrømme det, men der er sket en ekspeditionsfejl, som vi ikke kan forklare.«

Jens Røn lover dog bod og bedring. FOA skal nok få et svar, og Rigsadvokaten vil nu tage sager om vold på jobbet op i et såkaldt fagudvalg. I udvalget er alle politikredse repræsenteret, og her kan de vedtage fælles retningslinjer.

Retningslinjer på vej

En egentlig instruks til politi-kredsene får FOA ikke løfte om lige nu.

»Nu sætter vi fokus på området, og i lyset af drøftelsen i fagudvalget, må vi vurdere, om det kræver mere fra vores side. Vi kan godt sikre retningslinjer uden at skrive et stort forkromet værk, som vi skal sende ud,« siger *Jens Røn*. ■

fida@foa.dk

Det siger loven

Kapitel 1 – Personskade

§ 1. Staten yder erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af borgerlig straffelov, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.
Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

7 procent af de FOA-medlemmer, der oplever vold på arbejdspladsen, forlader deres job på grund af volden.

KILDE: FOAS MEDLEMPULS 2008

»At patienten har en behandlingsdom i forvejen skal jo ikke være fribillet til at slå løs på personalet.«

PETER BUGGE NIELSEN, SOSU-ASSISTENT, TR OG BESTYRELSESMEDLEM I FOA-PSYKIATRI

Frit lejde til mordforsøg

Modvind. »Jeg skrev en klage, da politiet afviste min sag, men det ændrede ikke noget,« siger plejer Benny Stenholt.

Opgivet. Hvis gerningsmanden har en behandlingsdom i forvejen, tager politiet sig ikke af mordforsøg på arbejdspladsen.

Af **Finn Danielsen**
Foto: **Niels Åge Skovbo**

Benny Stenholt oplever i september 2008 den værste arbejdsdag i sit liv. Efter 35 år som plejer på Psykiatrisk Hospital i Ris-skov, er han tæt på at betale med sit liv for at passe sit arbejde.

Sammen med nogle kolleger skynder han sig over til en anden afdeling, da alar-men ringer hele tre gange.

En meget stor og fysisk stærk patient har lige kylet en mandlig ansat op ad væg-gen. Han er rasende over at blive stoppet i sine forsøg på nærgående kontakt med en

kvindelig ansat. Patienten er aggressiv og nægter at blive bælte-fikseret.

Der er efterhånden 15 ansatte omkring ham, og det plejer at få aggressive patienter til at resignere. Men ikke denne patient, der meddeler, at han vil 'kæmpe til sidste blodstråbe'. Benny tager fat i hans arm. Det skulle han aldrig have gjort.

I livsfare

»Han får lynhurtigt lagt en arm omkring min hals. Han er brølestærk, og han klemmer simpelthen bare til. Jeg kan ikke få luft, og det begynder at sortne for mine øjne,« erindrer Benny Stenholt.

Men han kæmper vildt for sit liv og får sig til sidst vristet fri. Patienten bliver fikseret, men når lige at sende en hilsen til Benny, der er ved at samle sine tabte briller op:

»Jeg skal nok få fat i dig, jeg skulle have slået dig ihjel.«

Og det var tæt på. En lægeundersøgelse af blodudtrækninger på halsen og i ansigtet viser, at Benny har været i overhængende livsfare.

Politiet står af

Bennys sag anmeldes til politiet, men der går omkring en måned, inden han indkal-

I 2009 stod kvinder for 2 ud af 3 anmeldte arbejdsulykker, der har med vold at gøre.

KILDE: ARBEJDSTILSYNET

I 1995 udgjorde arbejdsrelateret vold 19 procent af samtlige voldsepisoder i Danmark. I 2005 er tallet 27 procent.

KILDE: ARBEJDSTILSYNET

Social- og sundhedsområdet er det branche-område, hvor flest oplever fysisk vold.

KILDE: DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ (NFA)

► des til afhøring. Og så sker der ikke mere. Næsten halvandet år senere får Benny et brev, hvor politiet oplyser, at de frafalder tiltalen mod voldsmanden. Han har nemlig en behandlingsdom i forvejen og vil bare få en ny ved en retssag. 'Eventuelt erstatningskrav må rejses ved civilt søgsmål', skriver statsadvokaten.

»Jeg fik det simpelthen så dårligt,« fortæller Benny. »Min retsbevidsthed knækkede fuldstændig. En sådan patient får jo frit lejde til at tage livet af én.«

Sygemelding

Benny var sygemeldt nogle måneder efter overfaldet, hvorefter han gik på arbejde igen. Men kort efter, at han får brevet fra politiet, støder han sammen med en aggressiv patient, der skrider ham ind i ansigtet. Billeder fra kvælningsforsøget dukker frem.

»Jeg ryster helt vildt og tror, at han vil springe på mig,« siger Benny.

Juleaften 2009 blev Bennys sidste arbejdsdag. Han har været sygemeldt lige siden. Og han ved ikke, om han tør vende tilbage til den arbejdsplads, han har været rigtig glad for lige siden 1974.

Uvis erstatning

Benny har ansøgt om erstatning efter voldsofferloven, men har indtil videre blot fået en kvittering for modtagelsen af ansøgningen.

Han håber på positiv respons og ikke bare for pengenes skyld.

»For så har nogen taget sig af det. Og taget det alvorligt,« siger han.

Et civilt søgsmål, hvor han selv skal finde advokat til at køre sagen, har han slet ikke overskud til. ■

fida@foa.dk

Bodil fik ers

Oprejsning. Bodil Schwartz fik god hjælp hos politiet og en erstatning på 225.000 kroner, da hun blev udsat for vold og trusler på jobbet. Begge dele har hjulpet hende videre.

Af **Finn Danielsen**

Foto: **Robert Attermann**

Hvornår kan man få erstatning?

Det er blandt andet en betingelse for at få erstatning efter voldsofferloven,

- at skaden er sket ved en overtrædelse af straffeloven
- at der er tale om personskade
- at forbrydelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold (normalt inden for 24 timer)
- at man har fremsat krav om erstatning over for skadevolderen, hvis sagen har været i retten
- at man har fremsat krav over for Erstatningsnævnet senest 2 år, efter forbrydelsen er begået.

Man kan få erstatning, selv om gerningsmanden er ukendt eller ikke kan findes.

Man kan også få erstatning, selv om gerningsmanden ikke kan straffes, fordi gerningsmanden er under 15 år eller utilregnelig (f.eks. sindssyg).

Kilde: *Civilstyrelsen*

Den sidste dag i september 2008 glemmer Bodil Schwartz aldrig. Hendes liv forandrer sig, da en hel almindelig arbejdsdag som sosu-assistent på et aflastnings-plejehjem i Aalborg udvikler sig til et mareridt.

En ny beboer skal i aflastning, da han lige har sat ild til sin egen bolig. Han er psykisk syg og misbruger. Og meget aggressiv, skal det vise sig. Han har drukket tæt, og siddende i sin kørestol følger han efter Bodil, mens han skiftevis truer hende og kommer med nærgående bemærkninger.

Natligt hærværk

Bodil fortsætter fra aftenvagt over i nattevagt, og mens plejehjemmets øvrige beboere sover, er Bodils plageånd vågen. Han tilkalder hjælp, fordi han har tisset på gulvet i sin stue, men griber fat i Bodils arm, da hun vil hjælpe ham over i kørestolen. Han er stærk og truer hende, men hun får sig vristet fri af hans greb. Bodil er blevet bange og kontakter hjælp udefra. Manden falder tilsyneladende til ro, men freden er kortvarig. Snart er han på jagt efter Bodil

Fra 1997 til 2005 steg andelen af medarbejdere, der angiver, at de har været udsat for vold eller trusler på jobbet, med 50 procent.

KILDE: ARBEJDSSTILSYNET

50%

»Det kan ikke være rigtigt, at man skal sende politiet udskrift af Retsplejeloven for at få dem til at tage imod en anmeldelse af vold.«

OLAF CHRISTENSEN, FAGLIG SEKRETÆR I FOA-AFDELINGEN LFS

tatning

igen, han truer med at stikke hende ned og sætte ild til hende. Han smider en radio efter kollegaen, da hun kører ham ned på stuen. Her går han i gang med at smadre toilettet og rive persienner ned.

Kamp om døren

Bodil og hendes kollega er nu så bange, at de låser døren ind til ham. Manden låser dog op igen indefra. Bag døren råber og skriger han, mens han slår hårdt med et stålbækken på døren og håndtaget. På den anden side holder Bodil og kollegaen krampagtigt fast i det samme håndtag i et forsøg på at holde døren lukket.

»Det var helt surrealistisk,« husker Bodil. »Og utroligt, at jeg kunne holde den dør, der bare har et lille stålhåndtag.«

Politiet på banen

Bodil Schwartz anmelder den voldsomme beboer til politiet, og hun bliver afhørt et par gange. Under den efterfølgende retssag bliver beboeren dømt for vold og trusler.

Bodil ansøger om erstatning efter voldsofferloven, og i juni i år får hun 225.000 kroner.

Hun oplever erstatningen som en anerkendelse af, at der er sket noget forfærdeligt.

»Dommen og erstatningen har virkelig hjulpet mig. Den anerkendelse er psykisk helende i sig selv.« ■

fida@foa.dk

Medvind. »Politiet kontaktede mig hver gang, der skete noget i sagen, og betjentene var meget venlige,« siger tidligere sosu-assistent Bodil Schwartz.

Virkeligheden

Svigt i hjemmeplejen. Søndag den 4. juli viser TV2 skjulte optagelser af, hvordan medarbejdere i den københavnske hjemmepleje tilsyneladende snyder med arbejdstiden. Det fremgår, at medarbejderne bruger arbejdstiden på shopping, restaurantbesøg og timelange pauser frem for at pleje og hjælpe borgerne. Københavns Kommune reagerer ved at suspendere ni medarbejdere og to teamledere. To af medarbejderne bliver desuden politianmeldt.

Efter to måneders forløb har kommunen selv undersøgt sagen. Det har ført til firing af en medarbejder og en teamleder. En anden medarbejder er blevet fritstillet, mens en tredje har fået en advarsel. Andre to medarbejdere er blevet indskærpet, at de fremover skal bruge de håndholdte computere, som der står i instrukserne. Ingen bliver tiltalt af politiet.

ifølge TV2

Af **Maj Dahl-Rasmussen**

Foto: **Jørgen True**

Det er rystede, skjulte optagelser. Men på få øjeblikke har de totalt forandret den offentlige debat om hjemmeplejen.

TV2 har fulgt nogle medarbejdere fra Håndværkerhavens Hjemmepleje. Vi ser dem, mens de går ind og ud hos borgerne på deres rute. Vi får at vide, at besøgene overstås på under den halve tid af den, der er sat af til opgaverne.

Andre optagelser viser medarbejdere, der tager hjem i arbejdstiden. En medarbejder siger til sin kollega, at han kommer senere, fordi han skal ud at spise med nogle kammerater.

Der er også et indslag med to medarbejdere, der går hånd i hånd i et indkøbscenter. Senere ser man dem gå ind på et pizzeria. Alt sammen i arbejdstiden.

Fusk med tiderne

Ifølge TV2 lykkes det en af medarbejderne at holde pause i 4 timer og 38 minutter.

Og tv-stationen kan også forklare, hvordan medarbejderne kan snyde sig til de mange pauser. Det

ser man på nogle optagelser, der er filmet i Håndværkerhavens have af en medarbejder, der arbejder for TV2 – en såkaldt muldvarp. Vi ser, hvordan medarbejderne taster tider ind på deres håndholdte computere i stedet for at registrere tiderne ude på ruten. TV2-journalisten forklarer, at medarbejderne på den måde får det til at se ud, som om de har været på besøg hos en borger, mens de i virkeligheden har holdt fri.

Shopping og restaurantbesøg

Den enkelte optagelse er måske ikke helt skarp, men det er TV2s udlægning af videooptagelserne til gengæld: Medarbejderne i Håndværkerhavens Hjemmepleje snyder systematisk de ældre borgere og bruger arbejdstiden på shopping, restaurantbesøg og timelange pauser.

Sådan blev sagen fremlagt af TV2. FOAs fagblad har siden talt med de involverede medarbejdere og hørt deres version af historien. ■

mdar@foa.dk

Jeg skal lige have en smøg
og slappe af.

Virkeligheden

ifølge

Medarbejderen. Ronnie Hansen har en travl dag, den dag TV2 filmer ham. Han når at gå i Silvan for en borger, ligesom han får tid til noget af det ekstra arbejde, han har som it-superbruger.

Af **Maj Dahl-Rasmussen**
Foto: **Jørgen True**

Ronnie Hansen kan godt huske torsdag den 4. juni.
»Fordi det var sådan en akavet dag,« forklarer han. Men den dag skulle vise sig at blive mere end akavet. For det er den dag, TV2 følger efter Ronnie Hansen og filmer ham. En måned senere kan han om og om igen se sig selv blive hængt ud i TV2 Nyhederne for at svigte borgerne i hjemmeplejen.

Det er ham, man kan se bruge under halvt så lang tid, som der er afsat, hos borgerne. Det er ham, der ifølge TV2 har holdt pause i 4 timer og 38 minutter i løbet af en vagt. Det er ham, man ser gå hånd i hånd med en kollega i Nørrebro Centret.

Hvad er Ronnie Hansens forklaring på de optagelser, nationen blev vidne til den sommeraften først i juli?

Hvordan begynder din dag?

»Jeg er på kursus i håndholdte computere fra 8.30 til 15.30, fordi jeg er superbruger. Derfra tager jeg direkte i aftenvagt.«

Ude på ruten er du kortere tid hos borgerne, end svarende til den tid, der er sat af. Hvorfor?

»Fordi de har det godt den dag, og der ikke er behov for mer'.«

Var der ikke nogen borgere, som havde behov for, at du var der længere?

»Det er netop det, de ikke har. Mange af Ryparkens borgere er psykisk syge og har lyst til at være alene. Hvis de havde haft brug for min omsorg eller støtte, så var jeg ikke gået.

Efter din første tur rundt hos borgerne ringer du til din kollega, som samtidig er din kæreste, og hører, om hun har tid til at tage med i Silvan for at se på tæppe til en borger. Hvorfor skal hun med?

»Tæppet skal ligge ude på en altan, og jeg har ikke ret meget forstand på tæpper. Men det har min kæreste. Derfor vil jeg gerne have, at hun ta'r med. Og vi har fået ok til at tage af sted af vores teamleder, hvis der var tid til det.«

Hvad mener du selv om det signal, I sender, når I går hånd i hånd i centret?

»Jeg kan godt se, at det signalerer noget forkert til den danske befolkning. Men vi havde haft det oppe med en leder og aftalt, at vi skulle optræde professionelt i arbejdssammenhæng, men at vi ikke behøvede at skjule vores forhold ude i området.«

På TV2 kan man se jer inde i en skobutik. Hvad laver I der?

»Jeg ser på et par løbesko, fordi jeg lige har tilmeldt mig DHL-stafetten. Vi er i butikken i to minutter.«

Og så går I på restaurant?

»Vi tager forbi et pizzeria på vej tilbage til Håndværkerhaven og køber noget mad, som vi tager med os.«

TV2 viser, at du bruger en del tid inde på Håndværkerhaven. Hvad laver du dér?

»Jeg spiser min mad. Og så prøver jeg at geninstallere min håndholdte computer flere gange i løbet af aftenen, fordi den ikke fungerer. Jeg går også i gang med forberedelserne til, at mine kolleger kan tage nogle nye håndholdte i brug.«

Holder du pause i 4 timer og 38 minutter den aften?

»Nej, overhovedet ikke. Jeg aner ikke, hvordan TV2 er nået frem til det tal, for jeg er omkring to en halv time på kontoret. ■

mdar@foa.dk

Ronnie

Borger: Tæppet var til mig

FOA har i forbindelse med sagen fået en erklæring fra den borger, som Ronnie Hansen var på tæppeindkøb for. I erklæringen skriver borgeren, at hun i starten af juni bad Ronnie om at se på et græstæppe til sin altan. Da tæppet ikke kunne fås i den rigtige størrelse i Silvan, fandt han et andet sted at købe det, og det ligger nu ude på borgerens altan. ■

TV2 beder Ronnie forklare sig

Fire uger efter videooptagelsen af Ronnie Hansens færden på gaden, bliver han opsøgt af TV2. Ronnie Hansen bliver spurgt om, hvorfor han var i Nørrebro Centret, men det kan han ikke huske på stående fod. Ikke før han ser klippene.

»Jeg ville ikke udtale mig om lige den dag. Jeg ved, hvor akavet den er, og jeg føler ikke, at jeg skylder ham nogen forklaring.«

Men Ronnie taler med TV2s journalist og fortæller ham, at der er stor variation i, hvor lang tid besøgene hos borgerne tager. Han fortæller ham også, at han er it-superbruger og derfor har nogle administrative opgaver i forbindelse med det, og at han skal finde tiden til det i sin arbejdstid. ■

Tider blev samstemt

I klippet, hvor man ser medarbejderne taste tider ind på de håndholdte computere, er der ikke tale om, at det sker, inden de tager ud til borgerne, som TV2 påstår, men *efter*. Medarbejderne fortæller, at det, de i virkeligheden gør, er at samstemme tiderne for de besøg, hvor de er to ude hos en borger. Grunden til den manuelle indtastning er, at urene i de små computere ikke kan indstilles til at gå ens. Det betyder, at det vil se ud som om, de har været hos borgerne forskudt af hinanden, hvis de ikke foretager sig noget. For eksempel at den ene kommer fire minutter tidligere og går fire minutter før kollegaen. Ifølge medarbejderne har teamlederne bedt dem om, at tiderne stemte overens, når de kørte to og to, da det ellers gav problemer, når der senere skulle laves beregninger på timeforbruget. ■

Blev forfulgt og tog hjem

TV2 har lavet optagelser af sosu-hjælper Puk Waltz, som tager hjem til sig selv og bliver der i over en time. Hendes egen forklaring er, at hun havde lagt mærke til, at nogle mænd havde forfulgt hende i nogle dage, og at hun var blevet nervøs over det. Derfra ringede hun til sin leder for at høre, hvad hun skulle gøre. Senere viste det sig, at 'forfølgerne' var TV2s filmhold. Den dag, TV2 viser indslaget, har tv-stationen fået at vide, at det er deres egen opførsel, der har fået Puk Waltz til at tage hjem. Men TV2 vælger alligevel at udlægge det, som om hun snyder sig til en pause. ■

Kommunen undersøger

TV2s optagelser fra Håndværkerhavens Hjemmepleje har fået Københavns Kommune til at foretage en undersøgelse, hvor ledere, medarbejdere og de borgere, som medarbejderne skulle give hjemmehjælp, er blevet bedt om en forklaring. Undervejs har konsulenter fra FOA deltaget som medarbejdernes repræsentanter.

Kommunen har kunnet konstatere, at samtlige borgere har fået de ydelser og den hjælp, de er berettiget til. Det kommer frem, at enkelte medarbejdere ikke har udført deres opgaver, som de skulle, og det resulterer i fyringer af to medarbejdere, en advarsel, og at to medarbejdere får indskærpet brugen af de håndholdte computere.

I kølvandet på sagen har kommunen desuden besluttet at foretage en undersøgelse af hele hjemmeplejen, som skal udføres af folk udefra. ■

Tilfredse borgere

En ny undersøgelse foretaget af Københavns Kommune viser, at 88 procent af borgerne er tilfredse med den hjemmehjælp, de får. Kommunen har ringet og spurgt 5.000 borgere i det distrikt, som også omfatter Håndværkerhaven.

Krig mellem kolleger

Arbejds miljø. Et ekstremt dårligt samarbejde mellem to grupper aftenvagter kulminerede med TV2s optagelser med skjult kamera. Den ene gruppe synes, at TV2s fremstilling er rigtig, og at tv-udsendelserne endelig har fået ledere og politikere til at handle.

Af **Britta Lundqvist**
Illustration: **Gitte Skov**

Aftenvagterne i Håndværkerhavens Hjemmepleje var nærmest i krig med hinanden. Hvordan kunne det gå så galt? »Ledelsessvigt ud over alle grænser,« svarer den gruppe aftenvagter, der synes, at det er i orden, at nogle af deres kolleger blev hængt ud i TV2.

Men først et lille tilbageblik: Efter kommunalreformen i 2007 blev der ændret på nogle hjemmeplejedistrikter, og flere medarbejdere blev flyttet rundt. Resultatet var et sammenstød mellem forskellige arbejdspladskulturer.

Nogle var rystede over de nye kollegers manglende arbejdsmoral: »Hvis vi spurgte, hvor de havde været, fik vi at vide, at det ragede ikke os,« siger en ansat, der ikke vil have sit navn frem.

Henvendelser til teamlederen hjalp ikke, og de oplevede, at hun hverken havde overblik eller interesse for sagen. For omkring halvandet år siden blev hjemmeplejelederen og plejehjemslederen involveret, og en coach skulle hjælpe med konfliktløsning. Det hjalp ikke, og 'krigen' fortsatte.

Støttede hver sin leder

Fronterne blev trukket hårdt op, da teamlederen gik på barsel, og en teamleder fra dagvagten tog over. Nogle var lettede over at få en leder, som forsøgte at stramme op, og de syntes, at det igen blev rart at gå på arbejde. Omvendt var den anden gruppe utilfreds.

Da den ene teamleder kom tilbage fra barsel,

var der nu to fløje, der støttede hver sin leder. Tingene spidsede til.

Et ophidset møde

I februar i år endte et personalemøde i »råben og skrig«, hvor begge grupper var ophidsede og kom med gensidige beskyldninger. Bagefter henvendte gruppen, der var utilfreds med teamlederen, sig til Social- og Sundhedsafdelingen for at få hjælp til at gøre noget ved det psykiske arbejdsmiljø. Afdelingen tog derefter initiativ til at løse problemerne i samarbejde med ledelsen af Håndværkerhavens Hjemmepleje, og endnu et forløb med en coach blev sat i gang.

En muldvarp iblandt os

Den 2. juli – to dage før det første indslag i TV2s føljeton – blev medarbejderne indkaldt til møde og orienteret om, at der var blevet optaget med skjult kamera. Siden fandt de ud af, hvem muldvarpen havde været. Kameraet var skjult i hans cykelhjelme, som han også havde på indendørs.

Gruppen bryder sig ikke om brug af skjult kamera, men følelsen er, at det er »rystende at der skal sådan en tv-udsendelse til, før der sker noget.« De havde længe ønsket teamlederen fyret, og det blev hun straks efter tv-indslaget.

Konsekvenser for hele Danmark

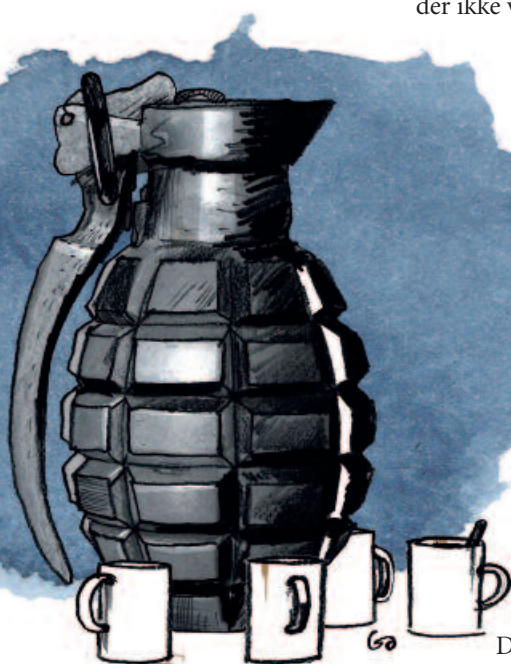
I forvejen var planen, at Håndværkerhavens Hjemmepleje fra 1. september skulle slås sammen med Dortehegårdens Hjemmepleje. Det blev fremskyndet og skete umiddelbart efter tv-indslagene.

De medarbejdere, der blev vist i tv, fik efterfølgende undersøgt deres forhold af kommunen. Ingen menige FOA-medlemmer er bortvist eller fyret.

Det har givet frustrationer i gruppen, der mener, at TV2s fremstilling var rigtig, og at 'snyderne ikke fik straf'. »Vi sidder tilbage med en følelse af uretfærdighed. Havde ledelsen lyttet til os og set alvoren, var det her ikke sket. Nu har det fået konsekvenser for hjemmeplejen i hele Danmark,« siger en medarbejder ■

brlu@foa.dk

Medarbejderne, fagbladet har talt med, ønsker ikke at få deres navn eller foto bragt. Redaktionen kender deres identitet.

Ommer. Der var faktuelle fejl i de indslag, som TV2 viste, konstaterer lokalområdechef Vivian Buse fra Københavns Kommune

"TV2 viste ikke sandheden"

Af **Maj Dahl-Rasmussen**
Foto: **Jørgen True**

Vivian Buse er lokalområdechef i Københavns Kommune og har dermed ansvaret for de lokale hjemmeplejere. I TV2s indslag om Håndværkerhavens Hjemmepleje ser vi hendes reaktion lige efter, at TV2 har vist hende deres filmoptagelser.

»Uantageligt. Helt, helt uantageligt,« lyder hendes kommentar.

Men da hun ser nærmere på sagen, ser hun andet og mere.

»Der var jo nogle reelle, faktuelle fejl i det, som det var fremstillet,« siger hun.

»For eksempel det med at de går på restaurant. Jamen, det er jo ikke det, de gør. De er inde at købe en pizza, og det må de gerne.«

Påstandene blegner

Det er heller ikke sandt, når TV2 påstår, at en medarbejder holder over fire timers pause i løbet af sin vagt.

»Den medarbejder er også superbruger inden for it og skulle løse nogle opgaver i forbindelse til det. Så det passer ikke, at medarbejderen holder timelange pauser,« konstaterer Vivian Buse.

Endelig er der historien om de to medarbejdere, som angiveligt er på privat shopping. Det viser sig, at de var i centret for at se på et tæppe for en borger. Og det formilder sagen, som Vivian Buse ser den.

»Men opgaven ligger uden for det serviceniveau, som kommunen tilbyder. Og det er heller ikke i orden, at man henter en kollega, som man tager med.«

Misforståelser

Om de håndholdte computere slår Vivian Buse fast, at det aldrig var meningen, at medarbejderne skulle samstemme deres tider, som man ser dem gøre det i indslagene fra TV2.

»Man skal starte uret, når man kommer ind i borgerens hjem – og slukke det igen, når man går fra hjemmet,« forklarer hun. Men hun mener, at der kan have sneget sig nogle misforståelser ind.

»En af mine konklusioner er, at informationen om brugen ikke er givet entydigt, for der er mange udlægninger af teksten, når man spørger medarbejderne. Og det er formildende i denne sag, at der har været kommunikation, som ikke har været knivskarp, og som har kunnet give anledning til misforståelser.«

Hjemmeplejen fremover

Håndværkerhavens Hjemmepleje hører nu til i Hjemmeplejen Bispebjerg. Kommunen vil støtte sammenlægningen af de to enheder, blandt andet med hjælp udefra, så de får en fælles hjemmeplejere med en god arbejdskultur. Desuden vil der fremover være en leder til stede om aftenen. Tidligere gik lederen hjem, efter at der var givet rapport om eftermiddagen. ■

OK. »Det er i orden at hente en pizza i forbindelse med sin pause, når man arbejder i Københavns Hjemmepleje,« siger lokalområdechef Vivian Buse.

mdar@foa.dk

Rank ryggen

Chikane. Efter tv-indslagene fra Håndværkerhaven blev medarbejdere fra hjemmeplejen i hele landet chikaneret. Egedal Kommunes borgmester, Willy R. Eliassen, bakkede straks op om sine medarbejdere i hjemmeplejen.

Af **Britta Lundqvist**
Foto: **Jørgen True**

Helle Bregnhøj, social- og sundhedshjælper i Egedal Kommune, stod i kø hos bageren en lørdag morgen efter en nattevagt. De andre kunder kiggede meget på hende, og en mand hvæsende på vej ud: »Jeg tror, du skal passe lidt på.« Helle blev rystet. Hele ugen havde TV2 kørt med indslag fra Håndværkerhavens Hjemmepleje i København, og fordi hun stod i arbejdstøj, var hun nu blevet jaget vildt.

I Brugsen blev medarbejdere udsat for bemærkninger som »har du tid til at stå her?« eller »du er jo fra hjemmeplejen, du laver ikke en skid.« Der var også naboer til hjemmeplejemodtagere, som stod og tog tid og kom med bemærkningen »Nå, du var der ikke ret længe.«

Skifter tøj

»Det har påvirket os meget. Før i tiden var vi stolte af at vise, vi kommer fra hjemmeplejen, men nu tager vi arbejdstøjet af, inden vi går hjem. Vi har fået en følelse af, at alle holder øje med os, når vi har uniformen på,« siger **Ellinor Sørensen**, social- og sundhedshjælper og fællestillidsrepræsentant.

Ring 114. »Vi har diskuteret, hvad man gør, hvis man bliver forfulgt af en bil, sådan som TV2 kørte efter en medarbejder fra Håndværkerhaven, og vi har taget den beslutning, at man skal ringe 114. Det gælder selvfølgelig også, hvis man føler sig truet,« siger fællestillidsrepræsentant Ellinor Sørensen.

Egedals borgmester, **Willy R. Eliassen** (V), var hurtigt ude med opbakning til kommunens hjemmepleje og tog afstand fra de »dumsmarte bemærkninger«. Og han er ikke enig i, at hjemmeplejen skal undgå at færdes i arbejdstøj:

»Rank ryggen, I har ingen grund til andet. I må gerne handle i uniform. Det er et fuldstændig forkert signal, at nogle kommuner forbyder deres medarbejdere at færdes i uniform.«

Uniformen giver beskyttelse

Willy Eliassen er tidligere betjent, og han er tilhænger af, at offentligt ansatte bruger uniform. Derfor har rådhusbetjentene også fået uniform.

»Jeg tænker på jeres sikkerhed. Der ligger en beskyttelse i uniformen, og det er en anden paragraf i straffeloven, hvis man overfalder en medarbejder i uniform. Tænk på den vinkel.« Borgmesteren kigger grundigt på kittelbluserne og savner noget: »Hvor er Egedal Kommunes grønne logo? Det kunne da godt være på,« foreslår han, og sosu-hjælperne lover at lade budskabet gå videre til deres tøjudvalg. ■

brlu@foa.dk

Forkert. »Det hører ingen steder hjemme at gå og holde hånd i arbejdstiden, sådan som TV2 viste, to af medarbejderne gjorde,« siger social- og sundhedshjælper Helle Bregnhøj, der blev chikaneret med tilråb efter udsendelserne.

Borgmesteren.

»I skal ikke være utrygge ved at færdes i uniform. Tværtimod, der ligger en beskyttelse i uniformen,« siger borgmester Willy Eliassen.

Shit, ikke os igen

Fag og arbejde har spurgt social- og sundhedshjælpere fra hjemmeplejen på Østerbro om deres reaktioner på TV2s fremstilling af forholdene i Håndværkerhavens Hjemmepleje.

Mette Levinsohn, hjemmehjælper og tillidsrepræsentant:

»Min første reaktion var *shit!* Hvad har de gjort? Ikke os igen. Det er altid os, det går ud over, når der er noget med de gamle. Men så kunne jeg se, at meget af det, TV2 viste, var iscenesat og klippet sammen, så man skal ikke tro på alt, hvad man ser i fjernsynet. Det har været en grim hetz bagefter, hvor folk har buh'et af aftenvagterne, når de gik to sammen. Det er ikke stoppet endnu, men det er blevet bedre. Og jeg er stadig stolt af mit arbejde.« ■

Jette Persson, social- og sundhedshjælper:

»Jeg blev forarget og undrede mig over, at det kunne lade sig gøre. Det var så afslørende, da de gik sammen i NørrebroCentret. Men jeg synes ikke, man kan skære alle over en kam, som TV2 gør. Det var som om, at det foregår sådan alle steder. Som en af mine borgere sagde, hun kunne slet ikke genkende TV2s billede. Og jeg synes bestemt ikke, vi har for meget tid.« ■

Winie Jørgensen, social- og sundhedshjælper:

»Jeg tror, udsendelsen viste et sandt billede, og da de skrev tider, tænkte jeg – at de tør. Hvis nu en borger lå død på det tidspunkt, de skrev ind. Reaktionen hos borgerne har været positiv. De siger 'jamen I gør da det, I skal'. Men til familiefester er det første, folk siger, at sådan er det alle vegne.« ■

Det gør FOA

FOA har både lokalt og centralt fulgt sagen om Håndværkerhaven tæt:

- Efter TV2s udsendelser har SOSU-afdelingen deltaget i FOA-medlemmernes partshøring med kommunen. Forbundet har også deltaget i arbejdet.
- Forbundsformand Dennis Kristensen har været i medierne og udtalt sig om sagen. Det samme har SOSU-afdelingens formand, Palle Nielsen.

- FOA har på vegne af de medarbejdere, TV2 har optaget med skjult kamera, klaget til Pressenævnet.
- FOA har taget initiativ til i samarbejde med Københavns Kommune at finde en løsning på samarbejdsproblemerne mellem de medarbejdere fra Håndværkerhaven, der nu er overflyttet til Dortheagårdens Hjemmepleje.

Se også temaet om svigt i hjemmeplejen på www.foa.dk og læs om afdelingens indsats på www.foa.dk/afdelinger/SOSU

Spilleregler for skjult kamera ønskes

De skjulte optagelser fra Håndværkerhavens Hjemmepleje sætter spørgsmålstegn ved det enkelte menneskes retsstilling.

Vi bør alle have en grundlæggende beskyttelse, hvis vi ufrivilligt dukker op i avisens spalter eller på tv-skærmen. TV2 fravalgte i den aktuelle sag at give de ufrivilligt filmede mulighed for at se optagelserne. Pressenævnet har ellers i flere sager anset det for god presseskik, at de får tilbud om at se optagelser med sig selv, før de kan se dem på skærmen.

Samtidig har Pressenævnet ofte udtalt, at ufrivilligt filmede skal have mulighed for at komme til orde. På Håndværkerhaven fik de ansatte ikke den mulighed.

Billed- og stemmeslørning bør være så effektiv, at man ikke straks genkendes af sine omgivelser på kropsbygning, beklædning, sprog, tatoveringer og så videre. Bipersoner, der ikke har noget at gøre med de anklager, som fremføres på skærmen, bør sløres 100 procent. I TV2-optagelserne optræder en ansat, som taler i mobiltelefon, men ikke har noget med sagen at gøre.

Optagelser, der ikke bruges, bør destrueres. Vi bør som borgere ikke risikere at ligge i en slags medieverdenens Ribers Kredit Information hos tv-stationer og deres underleverandører til evig tid.

I en nylig retssag, hvor et par folk fra Bastard Film blev dømt for overtrædelse af straffeloven i forbindelse med produktion og salg af skjulte optagelser fra Omsorgscentret Fælledgården i København, forklarede de, at råoptagelserne siden er forsvundet fra et brandsikkert skab hos Bastard Film. Dermed er et par hundrede timers optagelser af beboere med funktionsnedsættelser, afklædte beboere og ansatte, der passer deres arbejde, nu i cirkulation et eller andet sted i verden.

Vi bør være beskyttet mod journalister, som anvender skjult kamera som fiskenet i håb om, at der dukker noget brugbart op. Skjult kamera bør kun kunne anvendes, når der foreligger en rimelig formodning om forhold, som er kritisable, og hvor disse forhold kun kan bringes op til overfladen gennem anvendelsen af skjulte optagelser.

Skjulte optagelser i en privat bolig uden beboeres tilladelse og optagelser i ansattes pauserum bør ikke kunne finde sted. Med mindre beboeren giver tilladelse, eller de ansattes ageren i pauserummet har arbejdsmæssig relevans. Ingen af os bør se os selv på skærmen i private eller endog intime situationer, uden at vi giver tilladelse. Og medarbejdere må have lov til at lægge professionalismen fra sig i frokostpausen uden at risikere, at det også ryger med i et kamera.

I sagen om Fælledgården bar en journalist-praktikant det skjulte kamera. Det burde sikre kvalitet og professionalisme i valget af, hvornår optageknappen på kameraet aktiveres. På Håndværkerhaven blev kameraet udleveret til en allerede ansat, der havde del i de dybe konflikter mellem medarbejdergrupper indbyrdes og mellem ledere og medarbejdere.

Der er med andre ord brug for spilleregler for skjult kamera. ■

Dennis Kristensen

Dennis Kristensen, forbundsformand

Dennis blogger på www.facebook.com

»Vi bør som borgere ikke risikere at ligge i en slags medieverdenens Ribers Kredit Information hos tv-stationer og deres underleverandører til evig tid.«

Dialog med
formanden på:
www.foa.dk/debat

Naturdagpleje. Fire dagplejere fra Rødovre har slået lejr i Vigerslevparken ved København, hvor børnene bliver afleveret og hentet hele ugen. Med i rygsækken er insektglas og andet udstyr, der kan zoome ind på bænkebidere, skolopendre, larver, og hvad skovbunden ellers byder på. Børnene laver melonfælder med en ske og gyser af fryd, når de pågrebne piler af sted mellem fingrene.

Af **Merete Nielsen**
Foto: **Jørgen True**

En uge i krible krable land

Insektsuger: Dagplejer Jane Packert bruger en insektsuger til at få smådyrene op i glasset. En stopklods i røret gør, at hun ikke får dyrene i munden. For børnene er det også en fordel af bruge insektsugeren, da de indimellem kommer til at kvase insekterne, når de tager dem op med fingrene.

► **Modig.** I løbet af ugen bliver børnene mere og mere fortrolige med de små dyr og tør både røre og selv forsøge at fange dem.

Nærstudium. Insektglasset med indbygget forstørrelsesglas giver mulighed for at fordybe sig.

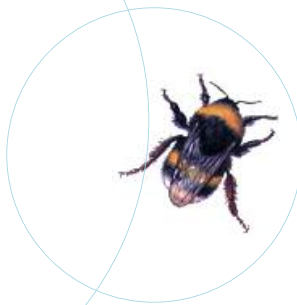

Insektvæddeløb. Børn og voksne venter i spænding på, hvem af de mangebenede, der først krydser mållinjen. Banen er en blå cirkel optegnet på en hvid dug.

Fanget. En bænkebidder var gået i melonfælden og er nu til fri skue i en hvid fotobakke, hvor børnene lettere kan studere den.

Nærvær. »Det giver en dejlig ro, at vi er her fra morgen til eftermiddag. På ture skal vi tit skynde os hjem, inden børnene skal sove. Her vi kan være 100 procent på børnenes præmisser,« siger dagplejer Lene Hansen.

Kunsten at puste liv i mennesker

Underviser. Social- og sundhedsassistent Connie Jensens specialviden om respiratorer bragte hende i sommer til Grønland. Her underviste hun sygeplejersker, der for første gang skulle bruge en hjemmerespirator.

Af **Stine Enslev Mørkeberg**

I tre måneder har Anso Pedersen kun været uden for intensivafdelingen på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk en enkelt gang. Nu sidder hun under en klar, blå himmel ved havet og får den grønlandske sommerluft ned i lungerne takket være sin nye hjemmerespirator. Anso Pedersens store smil fortæller social- og sundhedsassistent *Connie Jensen*, hvilken forskel hendes arbejde har gjort.

»Det gør, at hun i de år, hun har tilbage at leve i, har mulighed for at være i hjemmet og være sammen med sin familie,«

siger Connie Jensen tilbage på Rigshospitalet og sender et stolt blik ud gennem sine lilla briller.

Første hjemmerespirator i Grønland

Anso Pedersen er den første grønlander, der har fået luft via en hjemmerespirator. I foråret blev det klart, at apparatet var hendes eneste mulighed for at få et liv uden for intensivafdelingen på Dronning Ingrid's Hospital. Afdelingens sygeplejepersonale havde derfor akut brug for erfarne folk til at undervise i brugen af den livsvigtige åndemaskine.

Og erfaring havde Connie Jensen. Gennem 20 år har hun på Rigshospitalet arbejdet med at holde liv i mennesker, der ikke selv kan trække vejret. Og lige så

længe har hun undervist plejepersonale i brugen af respiratorerne. Også afdelings- sygeplejerske *Tina Warming* har været gennem Connie Jensens oplæring. I dag har sosu-assistenten som klinisk ansvarsområde at tilrettelægge uddannelse af respiratorhjælpere på afdelingen Respirationscenter Øst.

Assisterne er ryggraden

Mange ledere ville have sat en sygeplejerske på en sådan opgave, men erfarne social- og sundhedsassistenter ligger ofte inde med en helt særlig viden, oplever Tina Warming:

FOTO: JØRGEN TRUE

Arbejdsglæde. »At se hende være glad og sidde der uden problemer med den respirator, det var det allerstørste for mig,« siger Connie Jensen.

FOTO: JØRGEN TRUE

Ryggraden. »Assisterne har været her i rigtig mange år, og det er dem, der er ryggraden. De har jo erfaring med det hele,« siger afdelings- sygeplejerske Tina Warming.

Frihed. Grønlandske Anso Pedersen, har brug for kunstig vejtrækning for at ånde og leve. Men nu kan hun ligesom danske patienter få sin respirator med sig hjem og ud i det fri. Her er hun for første gang i lang tid udenfor sammen med sin mand, Niels Pedersen.

»Assistenterne har været her i rigtig mange år, og det er dem, der er ryggraden. Med sygeplejerskerne er der typisk større udskiftning. Det betyder, at det er assistenterne og sygehjælperne, der ligger inde med viden, der går langt tilbage og et hånddelag, som vi alle sammen kan misunde.«

En hurtig beslutning

Da Connie Jensen blev ringet op af Tina Warming en dag i maj, hvor hun var på medicinsk kursus, var der ikke meget tid til betænkning. Hun skulle beslutte sig inden for to-tre dage.

»Jeg blev enormt glad. Det kunne jeg næsten ikke sige nej til,« siger hun.

Knap fire uger senere var hun på et fly på vej til Grønland sammen med overlæge Michael Laub.

100 kilo udstyr med på flyet

Selvom Connie Jensen har årtiers erfaring med respiratorer og undervisning i dem,

så bød arbejdet i Grønland på en anden slags udfordringer.

»Alt udstyret skulle pakkes og med fra København. Det var vigtigt at få det hele med, for det kunne ikke nytte noget at stå deroppe og mangle noget.«

I alt cirka 100 kilo vejede udstyret i flyet. Da det var fragtet til Nuuk sammen med Connie Jensen og Michael Laub var næste udfordring at arbejde på udebane:

»Normalt er det jo patienterne, der kommer til os, og vi har udstyr alle steder og kan hurtigt sætte noget i værk. Normalt er der også et hjælpehold her, som består af faglært og ufaglært personale.«

I Grønland var der ikke noget hjælpehold. Til gengæld var der intensivsygeplejersker, afdelingssygeplejerske og en overlæge, der skulle sættes ind i brugen af hjemmerespiratoren. Men opstarten gik glat, og allerede anden dag i behandlingen kunne Anso Pedersen komme ud med hjemmerespiratoren sammen med sin mand og personalet.

Overlægen lavede hvalbøf

Ud over det faglige arbejde fik Connie Jensen i fritiden også mulighed for at opleve en lille bid af Grønlands natur. Hun og Michael Laub var sammen på en sejltur ud til et fjeld en dag i strålende solskin. Og hun fik smagt på Grønlands kyst i bogstaveligste forstand, da overlæge Michael Laub lavede hvalbøf til dem, mens hun underviste.

»Det var alt i alt en fantastisk oplevelse. Både den storslåede natur og det at tale med afdelingens personale og de grønlandske patienter.«

Men turens højdepunkt var at se Anso Pedersen ude under åben grønlandsk himmel.

»At se hende være glad og sidde der uden problemer med den respirator, det var det allerstørste for mig.« ■

sem@foa.dk

Specialist. Sosu-assistent Connie Jensen (t.v.) blev i sommer kaldt til Grønland for at instruere de lokale intensivsygeplejersker i brugen af hjemmerespiratorer.

Lad robotterne tage det tunge arbejde

Fremtiden. Robotter er en oplagt løsning, når der bliver flere ældre, som også stiller stigende krav. Alternativet er enten længere arbejdsuger, et længere arbejdsliv, import af billig arbejdskraft eller at overlade plejen af ældre til deres familie som i gamle dage.

Af **Anders Bjerre**

Illustration: **Gitte Skov**

»Hurra! Robotterne kommer,« vil nogle sige, »lige hvad vi har savnet i hjemmehjælpen.« Andre vil tænke på alle mulige skræmmebilleder. At brugerne taber menneskelig kontakt og bliver ensomme. Og at medarbejderne bliver arbejdsløse.

Vi får flere robotter – men de er ikke skræmmende. En robot-støvsuger, der passer arbejdet diskret, er jo ikke mere skræmmende end en opvaskemaskine. Eneste risiko er, at man snubler over den! Man kan ikke snakke med den, men hvis robotten klarer gulvet, og sosu-hjælperen så i stedet har tid til at hjælpe med andre ting – og snakke undervejs – så er det jo ikke helt skidt.

Selvfølgerlig koster robotter nogle arbejdspladser – ligesom andre maskiner. I 2010 er der ikke mange job for en rask mand med en skovl. Husassistenter er blevet sjældne. Vi har el-komfur, køleskab og opvaskemaskine i stedet. Maskinerne har kostet arbejdspladser.

Men samtidig er der jo blevet flere nye arbejdspladser i Danmark – og færre arbejdsløse, hvad enten vi ser 30 år tilbage eller 100! Vi er blevet rigere – blandt andet ved hjælp af maskiner og uddannelse. Arbejdsmanden er blevet special-

arbejder, husassistenten er blevet uddannet, måske til sosu-hjælper. De fleste har fået bedre ansættelses- og arbejdsvilkår.

Arbejdsvilkår, løn og status i et fag bliver ofte bedre, når man kan hæve værdien af en times arbejde ved at bruge maskiner. Tænk på metalarbejderne. I de sidste generationer har de fået mere avancerede maskiner, nye uddannelser, pæn status og mere i løn. Skal sosu-personalet ikke have den samme chance?

Når teknologien udvikler sig, vil robotterne kunne hjælpe med mere og mere. Nogle gange vil de også give en bedre service: Hvis man pludselig skal på toiletet, vil man nok hellere have hjælp af en robot nu end vente på en cyklende medarbejder fra hjemmeplejen.

Men robotterne kan jo ikke det hele. De kan støtte mennesker, de kan udføre kommandoer, men de kan ikke overtage alle de menneskelige roller.

»Arbejdet i hjemmeplejen giver nye udfordringer med flere robotter. Man får mindre tungt arbejde, mindre slid – men mere 'pædagogisk' arbejde.«

ANDERS BJERRE

Robotterne tager det kedelige, det rutineprægede og det tunge, så fremtidens sosu-personale får færre rygskader!

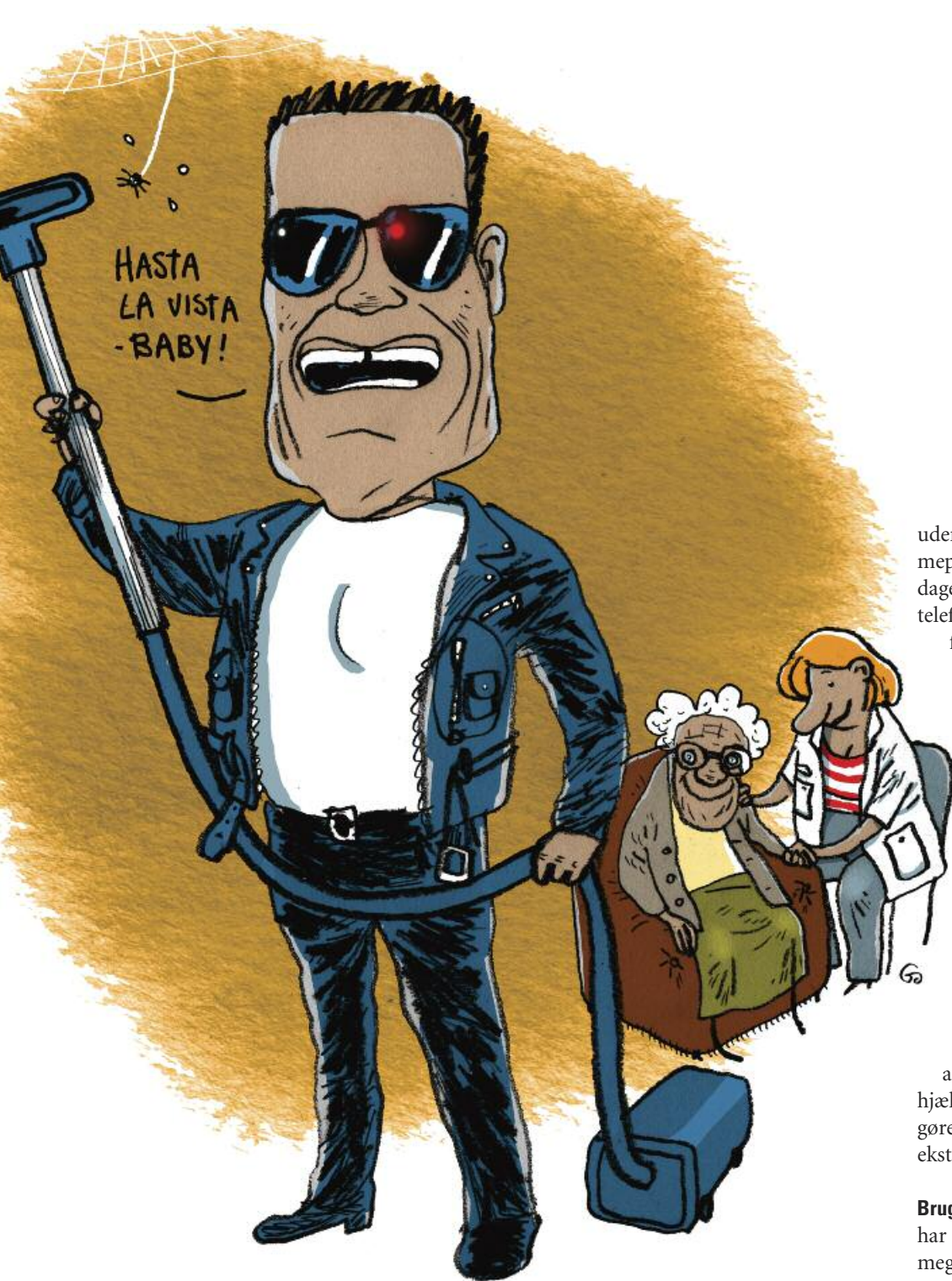
Vi mennesker får til gengæld det arbejde, der ikke kan automatiseres – typisk det mere varierede. Der, hvor man skal finde ud af, hvad der *nu* er bedst for borgeren. Det bliver vigtigere at kunne forstå borgernes ønsker, men mindre vigtigt at kunne støvsuge. Robotterne tager sig af rengøringen, mens vi tager os af tankerne, ønskerne og snakken.

Kan vi klare os uden flere robotter i fremtiden? Det bliver svært. Der bliver mange flere ældre i de næste tiår. Og deres forventninger til service og livskvalitet vil være høje. Nutidens ældre voksede op i et mangelsamfund før og under 2. verdenskrig. Fremtidens ældre har oplevet stærkt stigende velstand siden barndommen – og kræver også mere af livet som pensionist.

Med flere ældre og stigende krav er robotter en oplagt løsning.

Prøv at tænke på alternativet: At vi beslutter *ikke* at bruge flere robotter, selvom der er mange flere ældre med støttebehov. Hvordan kan vi så løse opgaven? Her er tre bud:

- Vi kan arbejde mere. Længere arbejdsuger eller længere arbejdsliv. (For eksempel 42 timers arbejdsuge. Eller efterløn

uden ventetid. Om dagen kommer hjemmeplejen, når der er brug for det. Andre dage er det nok med kontakt pr. billedtelefon via nettet; det sparer transporttid for medarbejderne, men hyggen er der. Og det er naturligt for den generation, der i forvejen bruger *skype*, når ungerne er ude at rejse.

Selvfølgelig kan alle ikke selv klare teknikken. Men når robotterne tager meget af det tunge arbejde, så bliver der snarere tid og penge til at lade mennesker hjælpe de demente eller på andre måder stærkt svækkede.

Arbejdet i hjemmeplejen giver nye udfordringer med flere robotter. Man får mindre tungt arbejde, mindre slid – men mere 'pædagogisk' arbejde, som at tale med borgerne, hjælpe dem med at lære udstyret at kende, gøre dem trygge og hjælpe, når der er ekstra behov.

Brug af robotter kræver selvfølgelig, at man har fokus på etik, på arbejdsmiljø og meget andet i de kommende år.

RoboCare (FOAs annonsekampagne for ligeløn i juni 2010, red.) er måske et skræmmebillede – men rigtigt brugt kan robotterne være til glæde for både borgerne og give bedre arbejdsvilkår for medarbejderne. Det, håber og tror jeg, vil ske.

Anders Bjerre er seniorforsker ved Institut for Fremtidforskning.

fra 72 år, folkepension fra 75). Så bliver der rigelig arbejdskraft til at passe alle de ældre.

- Vi kan importere billig arbejdskraft. En underklasse, som vi giver lav løn og dårlige livsvilkår. De må ikke blive syge, ikke tage deres familie med og slet ikke blive boende, når de bliver ældre, for så bliver der jo også flere at hjælpe!
- Vi kan overlade folk til deres familie som i 'de gode, gamle dage'. Du står for det

hele – i praksis især hvis du er kvinde. Kommunen hjælper kun dem, der *slet* ikke har noget familie.

Smag og behag er forskellig, men jeg tror, at de fleste hellere vil leve i scenariet med flere robotter! Her kan svækkede borgere få hjælp døgnet rundt.

Robotterne er blevet mere brugervenlige, og de fleste kan styre dem selv. De kan få hjælp, når de vil, også midt om natten og

Har du lyst til at spørge fag og arbejdes ekspertpanel om noget, så skriv til: *fag og arbejde*, Staunings Plads 1-3, 1790 København V. Mrk.: Spørg panelet. **Du kan også maile til:** ries@foa.dk

Hvis du ønsker at være anonym, skal du blot gøre opmærksom på det. Brevkasse-redaktøren skal dog vide, hvem du er.

Kan kaffe skade fostret?

Min svigerdatter er gravid og drikker temmelig meget kaffe, synes jeg. Det gør jeg sådan set også selv, men jeg skal jo ikke have flere børn. Hvor meget kaffe er det o.k. at drikke?

Katrine Sørensen

Svar

For gravide og kvinder, der påtænker at blive gravide, er der risiko for påvirkninger på graviditet og foster. De bør derfor ifølge Fødevarestyrelsen højst få 300 mg koffein pr. dag. Det svarer til højst tre kopper kaffe og et begrænset indtag af cola og te.

Hvis andre voksne i en længere periode indtager store mængder, kan det medføre sundhedsmæssige problemer som for eksempel hjerte-kar-lidelser, knogleskørhed, uheldig calciumbalance og påvirkning af centralnervesystemet. Andre voksne bør derfor højst få 400 mg koffein pr. dag.

Vær også opmærksom på, at der er koffein i andet end kaffe:

- Cola og kondivand indeholder 70-150 mg koffein pr. liter
- Iste indeholder 30-80 mg koffein pr. liter
- Energidrik indeholder op til 320 mg koffein pr. liter
- Te indeholder omkring 35 mg koffein pr. liter.

Så nyd jeres kaffe med måde.

Gitte Gross

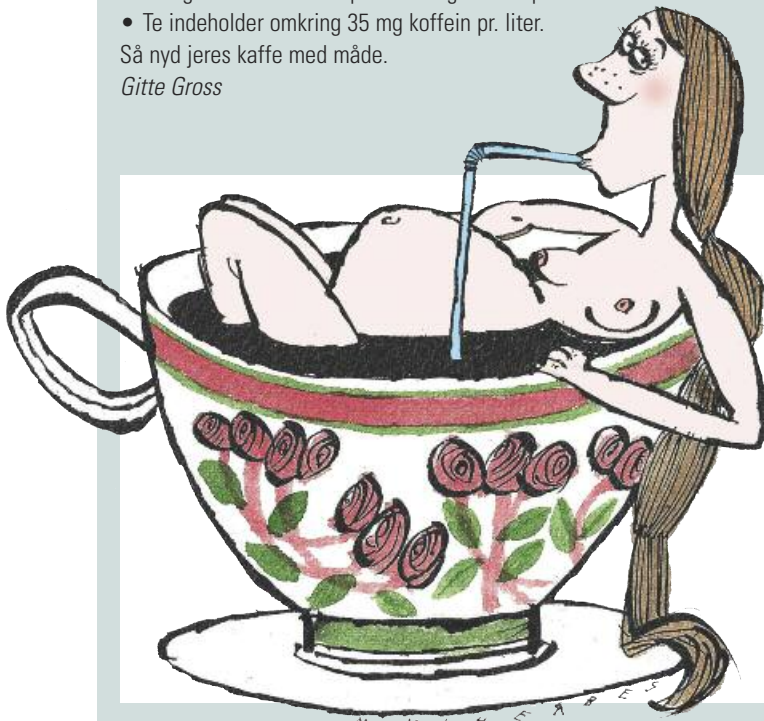

ILLUSTRATION: PETER M. JENSEN

Frygter at blive sagt op

Jeg fik en arbejdsskade i vinter. Gled på en ikke-saltet indkørsel, da græsset var isbelagt. Faldt meget hårdt ned på min skulder. Var sygemeldt i 14 dage, da jeg fik blokader, som hjalp lige her og nu. Genoptog mit arbejde i hjemmeplejen. Der gik et par måneder, så var skulderen helt tosset igen. Blev henvist til privathospital, hvor jeg blev scannet. Lægen mente ikke, det ville være godt at operere, og jeg blev derfor henvist til chokbølgebehandling. Jeg frygter at blive sagt op. Har været sygemeldt i fire uger og har været hos min arbejdsgiver i dag for at få lavet en mulighedserklæring. Jeg indberetter kørelister med mere, hvilket jeg godt kan med højre arm.

Når jeg er færdig med chokbehandling, skal jeg have fysioterapi. Alt dette kan jo trække ud. Men som min situation ser ud i øjeblikket, er der ingen chance for, at jeg kan arbejde i plejen. Jeg har kørt i hjemmepleje i 14 år, er glad for mit arbejde og ønsker at kunne holde, til jeg bliver 60 år i 2012. Behandlingerne foregår hos en ortopæd, og jeg betaler selv, da sygesikringen ikke anerkender den. Indtil nu har det kostet mig 4.000 kr. Min arbejdsskade blev i januar godkendt, så jeg regner da med, at jeg får betalt mine fysioterapi-behandling.

Hvis der bliver tale om en operation, vil genoptræningen vare omkring seks måneder. Har I nogle gode råd, så vil jeg være taknemmelig?

V.C.

Svar

I forhold til arbejdsulykken skal du være opmærksom på, at man ikke pr. automatik kan forvente at få sine behandlingsudgifter dækket i Arbejdsskadestyrelsen.

Der skal altid foretages en konkret vurdering i hver enkelt sag, da visse betingelser skal være opfyldt.

En af betingelserne er blandt andet, at behandlingerne skal være helbredende. Arbejdsskadestyrelsen dækker normalt ikke udgifter til behandling, hvis de eksempelvis alene er lindrende. Derfor vil det altid være en god idé at kontakte Arbejdsskadestyrelsen eller arbejdsgivers forsikringselskab for at spørge, om de giver et forhåndstilsagn, inden man starter behandling.

Da du allerede har haft store udgifter, vil det være klogt allerede nu at få afklaret, om du kan forvente at få dækket tidligere og fremtidige behandlingsudgifter. I den forbindelse skal du sørge for at gemme diverse kvitteringer, så du kan dokumentere dit behandlingsforløb. Du er også bange for at miste dit arbejde. Arbejdsskadestyrelsen nedsatte i 2008 en enhed – Fastholdelsescentret – der behandler de arbejdsskadesager, hvor en særlig indsats for fastholdelse er nødvendig. Det centrale i sagerne er, at det skal være realistisk, at borgeren kan komme i arbejde igen. Forventes sygefraværet derfor at blive på mere end 12 uger, kan det tænkes, at din egen kommune eller Arbejdsskadestyrelsen opbygger

Mad/sundhed
Gitte Gross,
bromatolog,
centerleder i
Videncenter for
Fødevarer og
Sundhed

Arbejdsskader
Helle Thunø,
konsulent i FOA

Sociale forhold
Anne Dahl Peter-
sen, socialrådgiver
i FOA

**Psykisk
arbejds miljø**
Pia Køhler Ryom,
arbejdspsykolog,
Arbejdsmedicinsk
Klinik i Ålborg

et samarbejde om en hurtig og parallel behandling af sagen. Fastholdelsescentrets Rejsehold deltager blandt andet i rundborde-samtaler med borgerne og sagens parter ude i kommunerne. Endelig er der også den mulighed, at der er tale om et arbejdsgiver/grundejeransvar i forhold til fald i ikke-saltet indkørsel. Men det vil vi foreslå, at du taler med din lokale FOA-afdeling om.

Du gør allerede, hvad du kan for at blive fastholdt på arbejdsmarkedet. Du har medvirket til en muligheds-erklæring, og du har påtaget dig arbejdsopgaver, som du kan klare. Da tilbagevenden til arbejdet på normale vilkår ikke er muligt i en længere periode, så kan du sammen med din leder aftale en handleplan for det fremadrettede forløb. Du kan bruge din tillidsrepræsentant til at få udarbejdet en handleplan. Handleplanen skal bruges til at fastholde dig på ordinære vilkår for eksempel ved omplacering eller omskoling til andet arbejde. Du kan også bede din lokale FOA-afdeling om hjælp til fastholdelse. Rigtig god bedring.

Helle Thunø og Anne Pedersen

Min kollega har to sider

Jeg har et stort problem på min arbejdsplads. Vi er to og en leder i et ambulatorium – vi er alle tre social- og sundhedsassistenter. Min leder hører til på tre forskellige sygehuse i regionen, så vi ser hende sjældent – og næsten altid kun til møder. Min kollega er meget ensom og har været udsat for mange uheld, hendes mand flytter og vil ikke hjælpe, hun er i konflikt med sine børn og så videre. Min kollega betoner ofte, at hun er så glad for at have mig som kollega, og at jeg er den, hun bedst kan tale med. Men jeg oplever, at hun har to sider: én når lederen er der, og én når lederen ikke er der. Når lederen er til stede forsøger min kollega at mele sin egen kage og er ikke spor solidarisk med mig. Når vi er alene, er hun sød og venlig – og derfor svær at blive vred på. Jeg oplever også, at det vil føles som at sparke på én, der ligger ned at blive vred på hende. Med tiden har hun fået mange fordele af lederen – blandt andet løn-tillæg – alt sammen ting jeg ikke har fået. Efterhånden er jeg blevet

noget træt af situationen og er ved at blive et menneske, jeg ikke bryder mig om: mistænksom, misundelig med mere. Jeg er så meget i vildrede, at jeg overvejer at rejse. Kan du hjælpe?

Den misundelige

Svar

Jeg vil godt først sige, at jeg ikke finder, at du er misundelig – men utilfreds med gudernes ulige fordeling. Det lyder som om, din kollega er god til at få sin vilje – og spille på dine følelser. Det, at hun får dig til at blive mistænksom med mere, er da for mig at se et sundhedstegn – hun bruger jo alle 'kneb' og manipulerer groft med din godhed. I din situation finder jeg, at man kan – og skal – gøre to ting. For det første tale med din leder om, at du oplever, at goderne ikke er fordelt ligeligt, og at du gerne vil have, at det bringes i orden – og kom gerne med konkrete eksempler. For det andet synes jeg, at du skal lægge en distance til din kollega. Vær uforstyrrelig flink, men også distanceret. Hvis hun igen begynder at tale om egne private forhold og problemer, så sig: Jeg kan ikke rumme det lige nu, jeg tumler selv med noget. Hold dig til det rent faglige og forsøg at holde såvel dine egne som din

kollegas private forhold uden for arbejdspladsen. Kun på den måde kan du igen blive det gode menneske, du sikkert er.

At rejse fra et job, man er glad for på grund af en manipulerende kollega, vil da være ærgerligt.

Din historie er desværre ofte hørt – at man privat kommer for tæt på hinanden på arbejdspladsen, hvilket gør det svært at være faglig, professionel. Når man nærmest bliver venner på en arbejdsplads, kan det være vanskeligere at komme med kritik, udvikle nye ideer og stille de dumme spørgsmål, der ændrer tingene.

Jeg ønsker dig held og lykke.

Pia Ryom

Nye dagpengeregler

Af **Niels Mohr**

Foringelser. Som du kunne læse i seneste nummer af fagbladet, indførte et flertal i Folketinget drastiske forringelser for de ledige, hvor dagpengeperioden blev ændret fra 4 år til 2 år for alle ledige.

Hvis du er blevet ledig den

1. juli 2010 eller senere

Du har nu mulighed for at få dagpenge i 2 år (104 uger) inden for en periode på 3 år (156 uger).

Forbrug af dagpengeperioden tæller tidligst fra den 5. juli 2010 (uge 27/2010). Indplaceringsdatoen vil altid være den første dato, hvor du får udbetalt dagpenge fra a-kassen.

Hvis du var ledig før 1. juli 2010 (overgangspersoner)

Fra den 5. juli har du maksimalt ret til dagpenge svarende til 2 år, men til gengæld bevarer du din referenceperiode på 6 år (312 uger).

Hvis du den 5. juli 2010 har 2 år eller mindre tilbage af din dagpengeperiode, fortsætter du således uændret.

Men hvis du den 5. juli 2010 ville

have haft ret til mere end 2 år, skæres perioden ned til 2 år, som du kan forbruge inden for den oprindelige referenceperiode på 6 år. A-kassen har midt i august udsendt et 'afkortningsbrev' til den gruppe af medlemmer, som det vedrører. Det vil sige den gruppe, som har fået en udbetaling i uge 27/2010 eller senere.

Bliver du ledig på et senere tidspunkt, og skal du fortsætte på din 'gamle' indplacering, vil du i forbindelse med a-kassens sagsbehandling også blive orienteret om nedsettelsen af dagpengeperioden.

Hvis du er født før 1. januar 1953 og fortsat har ret til efterløn

Ændringerne på dagpengeområdet har ikke nogen betydning for dig, da du allerede er sikret ret til dag-

penge helt frem til det tidspunkt, hvor du som 60-årig skal gå på efterløn.

Hvad sker der, når jeg har opbrugt mine 2 års dagpenge?

Mister du dagpengeperioden før 2. juli 2012, kan du igen få dagpenge, når du har ½ års beskæftigelse (962 løntimer for fuldtidsforsikrede/629 løntimer for deltidsforsikrede), og genindplaceringen sker før 2. juli 2012.

Mister du dagpengeperioden fra og med den 2. juli 2012, kan du igen få dagpenge, når du har 1 års beskæftigelse (1924 løntimer for fuldtidsforsikrede/1258 løntimer for deltidsforsikrede).

Slut med feriedagpenge til nyuddannede

Hvis man som nyuddannet (dimitteret) er indmeldt i a-kassen, kan man i dag få op til 15 feriedage med dagpenge fra a-kassen – dog afhængig af, hvornår man har afsluttet sin uddannelse.

FOAs A-kasse forventer, at regeringen i efteråret fremsætter et lovforslag om, at nyuddannede (dimitteret) i fremtiden ikke længere vil kunne modtage feriedagpenge fra en a-kasse på ovenstående betingelser.

A-kassen regner også med, at der kommer lovforslag om, at man ikke længere optjener ret til feriedagpenge på grundlag af SVU (Statens Voksenuddannelsesstøtte) og VEU-godtgørelse (Voksen- og efteruddannelsesgodtgørelse).

Ændringerne, som sandsynligvis træder i kraft i ferieåret 2011/12, er en del af genopretningspakken – det vil sige den aftale, som regeringen og Dansk Folkeparti indgik i maj med det formål at genoprette dansk økonomi. ■

Du kan læse mere om de nye feriedagpengeregler på www.foa.dk/akassen

Hvad betyder det?

- **Dagpengeperiode:** Det antal uger, hvor du kan få dagpenge
- **Referenceperiode:** Den periode, dine dagpenge skal være brugt inden for.

Referenceperioden begynder den dag, dagpengeperioden starter. Referenceperioden er pr. 1. juli 3 år. Inden for de 3 år kan du højst få dagpenge i 2 år.

A-kassens callcenter – en udvidet service til dig

Hvis du har brug for at kontakte a-kassen uden for normal åbningstid, kan du ringe til vores callcenter på telefon 46 97 10 10.

Vi har åbent mandag til fredag kl. 16-20. Her kan du få hjælp, når du har brug for det.

På FOAs hjemmeside – www.foa.dk – kan du finde svar på de spørgsmål, der oftest stilles til a-kassen.

Ring og bliv medlem

Bliv medlem af FOAs A-kasse – det betaler sig. Mister du dit job, koster det dyrt at stå uden a-kasse.

Ring på telefon 46 97 37 00 mandag-torsdag kl. 08.30-20 og fredag kl. 16-20.

Vi klarer indmeldelsen pr. telefon.

Social-Sundhed Pædagogik Kost-Service Teknik-Service A-kasse Afdelinger

Mere indhold

phedssamtale

Book tid til en rådighedssamtale

Hvis du har modtaget brev fra a-kassen om, at du skal til rådighedssamtale, kan du booke tid til samtalen her. Du skal bruge dit CPR-nummer og det samtalenummer, der står i brevet.

Sådan gør du:

1. Find dit samtalenummer i brevet fra a-kassen (f.eks. 117995)
2. Klik på "Book en rådighedssamtale"
3. Skriv dit samtalenummer og dit CPR-nummer
4. Vælg et tidspunkt for samtalen

> Book en rådighedssamtale

Senest redigeret den 26.07.2010

Hvis du vil ændre tid

Hvis du får brug for at ændre den tid du har booket, kan du gøre det her:

> Ændre tid

Bemærk

Du kan kun ændre tid, indenfor den periode der står i brevet fra a-kassen

Rådighedssamtalen

Ved rådighedssamtalen skal a-kassen vejlede dig om jobsøgning og kontrollere at du er til rådighed for arbejdsmarkedet.

> Læs mere

Har du spørgsmål?

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at kontakte din lokale a-kasse eller callcentret:

> Kontakt a-kassen

> Kontakt callcentret

Book din rådighedssamtale på www.foa.dk/a-kassen

Af **Dorte Andersen**

Book selv. I løbet af efteråret får alle ledige medlemmer, der skal til 3-måneders rådighedssamtale, mulighed for selv at booke tid til samtalen på FOAs hjemmeside.

Siden maj har a-kasserne i afd. 1, KLS og Midtsjælland tilbudt de ledige medlemmer, der skal til 3-måneders rådighedssamtale, at de selv kan booke en tid på FOAs hjemmeside. De har været tilfredse og synes, det er nemt og rart selv at vælge den tid, der passer dem bedst.

Den videre proces

I slutningen af september får medlemmerne i Region Syddjylland og Region Midtjylland mulighed for selv at booke en samtale, og i star-

ten af november kommer turen til resten af landet.

Hvordan booker jeg?

Hvis du skal til rådighedssamtale, får du et brev med et bookingnummer og en vejledning i, hvornår og hvordan du skal booke samtalen. Bookningen foregår på www.foa.dk/a-kassen, hvor du også vil finde hjælp til at komme i gang. Har du ikke adgang til en computer, kan du altid få a-kassens sagsbehandlere til at hjælpe med at booke en tid. ■

Gode råd til jobsøgning

FOAs A-kasse har udgivet en pjece med gode råd til jobsøgning. Du kan bruge den, uanset om du er ledig, nyuddannet, skal flytte eller bare vil prøve noget nyt.

I pjecen kan du læse om:

- hvor du kan finde det rigtige job for dig
- hvordan du skriver en god jobsøgning
- hvordan du klarer dig godt til en jobsamtale.

Læs også om, hvordan du undgår at spænde ben for dig selv, når du søger job. Det gør du for eksempel, hvis du hver gang sender den samme jobsøgning, eller hvis du ikke er godt forberedt til en jobsamtale.

Pjecen hedder *Når du søger job – gode råd til jobsøgning*.

Den er gratis, og du kan bestille den på www.foa.dk/Forbund/Publikationer.

Voksenuddannelses-støtte nedsættes

Den økonomiske støtte til voksne, der går på efter- eller videreuddannelse, forringes som led i genopretningspakken. Både VEU-godtgørelse og Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) sættes ned til 80 % af det højeste dagpengebeløb mod 100 % i dag. Nedsættelsen af satserne sker dog først i 2012.

Supervision

Jeg er mentor for hjemmehjælperne på SOSU-skolen i Brøndby og altid glad for at læse artiklerne i *fag og arbejde*. I juli-august-nummeret læste jeg artiklen *Supervi-*

sion giver trivsel. Lærerigt, når jeg skal fortælle hjælperne, hvordan supervision også kan bruges. ■

Annie Horn

Har lige løn for lige arbejde

Jeg forstår ikke, at fagbladet bruger tid og plads på et problem, som ikke er udbredt i mange af de faggrupper, som FOA repræsenterer. Brand- og ambulancefolk, sosu'er og så videre har lige løn for lige arbejde.

Tag for eksempel mit fag – brandmand. Her er det udelukkende stillingen, der bestemmer lønnen. En brandmand er en brandmand – uanset om det er en mand eller kvinde – ligesom en sygeplejerske er en sygeplejerske uanset køn. Så prøv at kaste jer over noget mere relevant at skrive om og for 'os' i bladet. ■

Brandmand Benny Brandrup

Skriv til
fag og arbejde
redaktionen@foa.dk
Husk: Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte, når pladshensynet kræver det.

Flov på mit fags vegne

Strejken for flere hænder og mere i løn ... Jeg er flov på mit fags vegne. Den debat, der raser i aviser her i sommervarmen om svigt – kollegaer der bruger tid på café og handler ind – gør mig så flov over at være i plejesektoren.

Jeg er sikker på, der er mange gæve piger, der gør, hvad de kan for at nå hverdagens opgaver og knap

har tid til deres eget toiletbesøg eller spisepause.

Men jeg opfatter det også sådan, at der er nogle, der bliver presset ind i dette fag, som slet ikke har lyst til det. I sundhedsfaget skal man have sit hjerte med sig og have et godt menneskesyn. ■

Sosu-assistent Anne-Marie Høi

Snyd i hjemmeplejen

Ja, der har da hele tiden været snydepelse og andre, der har lusket rundt og ladet andre tage slæbet både i hjemmeplejen og på plejecentrene. Det fremmer heller ikke sagen, at kommunerne ind imellem har personer i aktivering, som de sætter pistolen i ryggen på, mens de bliver dikteret at søge ind på sosu-skolerne. Jeg siger ikke at alle, men at nogle af disse personer ikke har overskud til at tage vare på hverken sig selv eller andre – så måske skal der i første omgang findes andre løsninger for dem.

Jeg er glad for, at der er sat fokus på problemet, og jeg ser helst snyderiet stoppe, så den faglige stolthed må herske rundt på arbejdspladserne. Når jeg tænker tilbage på især tiden på sygehjælper-skolen for efterhånden mange år siden, hvor vi fik en hammergod uddannelse, så undrer jeg mig. Hvordan kan nogen vælge at sløse med ansvaret og svigte de mennesker, de er sat til at nære omsorg for? ■

Else Lindved Clausen

Hjemmepleje-sagen må ikke gå for vidt

Problemer, som dem hjemmeplejen har i øjeblikket, skal tages alvorligt. Og de medarbejdere, som ikke føler ansvar for deres arbejde, skal mærke konsekvensen. Men de mange sager stempler desværre hjemmeplejen som helhed – hvilket virkelig er synd og skam for et i forvejen presset, men meget vigtigt område.

Lige nu er hjemmehjælpere jaget vildt i Danmark, og har man sin uniform på, kigger man sig konstant over skulderen.

I dag skulle jeg eksempelvis købe en avis til en bruger på tanken, og da jeg gik derind tog jeg mig selv i at tænke: »Åh nej, nu tror alle, at jeg læser avis i min arbejdstid.« Derfor er mit budskab til politikere, befolkning og presse: Lad nu være at lade dette løbe løbsk, og gør jer i stedet umage for at vise det store flertal af dygtige og ansvarsbevidste hjemmehjælpere tillid! ■

Liv Holm Andersen

Besøg vores hjemmeside og ring og få en snak om dine muligheder for at blive vikar hos det foretrukne vikarbureau inden for sundhedssektoren.

39 69 10 89

www.personalegruppen.dk

Politisk parti eller fagforening

Jeg læser med interesse medlemsbladet og følger den offentlige debat.

Det ville være rart at kunne åbne sit fagblad og ikke få en fornemmelse af, at det er en lang propaganda for venstrefløjen. Det ønsker jeg ikke mit kontingent brugt på. Jeg bliver altid trist til mode, når de højtbetalte fagbosser konstant beklager sig over nedskæringer og besparelser.

Jeg vil gerne understrege, at jeg sagtens kan finde på en masse forbedringer. Dog savner jeg, at nogen siger, at vi har en velfærd, vi kan være bekendt. Der er jo også i en årrække blevet ansat flere, og der er kommet flere penge til – takket være Dansk Folkeparti.

Rigtig mange ældre er glade for deres hverdag.

Jeg arbejder selv i ældreplejen og er stolt af mit fag. Forholdene kan jo altid forbedres, men ofte er det holdningsændringer, der skal til.

Jeg mener helt bestemt, at velfærdens skal kritiseres, når det er på sin plads.

Efterhånden er det bare blevet sådan, at man kun hører om de dårlige ting, og det passer ikke på min arbejdsplads og min virkelighed.

Jeg synes, at fagbosserne skulle tale ældreområdet op – i stedet for ned.

Det fortjener medlemmerne og vores gamle. ■

M. Rugaard, sygehjælper, medlem af FOA og Dansk Folkeparti

FOA er klar til at hjælpe

Serviceløfter. Som medlem af FOA kan du få hjælp til et løntjek, få hjælp ved arbejdsskader og meget andet. Ofte er det vigtigt, at du hurtigt går til FOA, hvis noget brænder på.

Er du sikker på, at du får den løn, du har krav på? Kan der være kludder i pensionsindbetalingerne, uden at du har opdaget det? Er du i fare for at blive sagt op?

Hvis spørgsmålene giver dig uro i maven, skulle du måske hive fat i din tillidsrepræsentant eller taste nummeret til din FOA-afdeling. Som medlem af FOA har du nemlig krav på at få hjælp i en række situationer. Serviceløfterne gælder alle medlemmer – hvad enten du er ledig eller i arbejde.

Sådan får du hjælp?

Får du brug for rådgivning, skal du i første omgang kontakte den tillidsvalgte på din arbejdsplads.

Hvis du er ledig eller ikke kan få fat på den tillidsvalgte, ringer du direkte til din FOA-afdeling.

De 11 serviceløfter

- Løntjek
- Rådgivning ved opsigelse
- Løfte om tjek af ansættelsesbevis
- Hjælp til vurdering af arbejdsmiljø
- Hjælp ved arbejdsskader
- Løfte om hjælp ved sygefravær
- Bistand hvis du får svært ved at fastholde jobbet
- Hjælp til jobsøgning
- Vi arbejder for at din faglige indsats bliver anerkendt
- Vi arbejder for uddannelser af høj kvalitet
- Hjælp ved større forandringer på arbejdspladsen

Hvor hurtigt får du hjælp?

I afdelingen vil man behandle din henvendelse og give en tilbagemelding på, hvornår du kan forvente at få et svar. Du skal aldrig vente mere end fem arbejdsdage, før du får en reaktion på din henvendelse. Enten med et svar på dine spørgsmål eller med en besked om, hvordan din sag bliver behandlet. Hvis dit problem kræver et møde med en person i afdelingen, bliver det inden for 15 arbejdsdage.

Opsigelser og sygefravær kræver hurtighed

I sager om opsigelser er tidsfristerne anderledes. Her skal der nemlig ofte reageres hurtigt på grund af korte frister om varslinger. Når du har kontaktet din afdeling, går der højst tre dage, før du får forslag til, hvad FOA kan gøre i din sag. Også ved bistand i forbindelse med sygefravær kan du få hurtigere hjælp. Her gælder, at du skal aftale tid mindst fem arbejdsdage i forvejen, hvis FOA skal rådgive dig før møder med andre instanser – eksempelvis når du skal til samtale på kommunens sygedagpengekontor. ■

Læs mere på www.foa.dk/11serviceløfter

ILLUSTRATION: BOB KATZENELSON

LOPLUS-SHOP.DK: NYE VARER I SHOPPEN

Der er kommet nye stærke tilbud i LO Plus Shoppen. Du finder mere end 5.000 varer i shoppen. Du finder shoppen på www.loplus-shop.dk

RAADVAD CARAT KNIVSÆT

Et knivskarpt og lækkert japansk kokkesæt, der består af 3 dele: urtekniv 7 cm, japansk grøntsagskniv 12 cm samt japansk santukokniv 16 cm.

- Design Mads Odgård
- Perfekt balance
- 10 års garanti

Vejl. pris 947 kr.
Din pris 520 kr.

SPAR
427 kr.

SPAR
2.249 kr.

REJSESÆT – SERGIO REJSETASKE & TOILETTASKE

Rigtig lækkert rejsesæt bestående af en Sergio-rejsetaske samt en Sergio-toilettaske begge i lækkert blødt kalveskind og overfladebehandlet. Farve: Sort.

Tasken er derudover foret med et stribet polyester-foer med lommer inkl. detaljer til mobil m.m. Ekstra kraftig bund med påsatte stålknopper og med dobbeltsyede stikninger, som gør tasken ekstra stærk og holdbar.

Mål: 54 x 21 x 30 cm

Vejl. pris 2.999 kr. Din pris 750 kr.

SPAR
444 kr.

SKAGEN DESIGN – DAMEUR

Elegant dameur i 100% rustfri stål. Modellen er slimline med integreret længe og Swarovski-sten. Fås med 4 forskellige farver urskive (sort, lyserød, lyseblå og hvid).

Vejl. pris 1.299 kr. Din pris 855 kr.

SKAGEN DESIGN – HERREUR

Lækkert herreur fra Skagen Design med rødguldsfarvet urkasse i rustfrit stål samt en brun urskive og læderrem.

Vejl. pris 1.098 kr.
Din pris 798 kr.

SPAR
300 kr.

SPAR 4%

FALK LAURITSEN: SAWASDEE THAILAND

Denne fantastiske rundrejse tager dig med til det smukke Nordthailand, hvor naturen og kulturen er fascinerende og befolkningen charmerende. Denne del af landet er den mest frodige, med et dejligt temperament og behageligt klima. På denne rejse bor du på samme hotel under hele rundrejsen. Rejsen er 15 dage – kombineret med badeferie i Hua Hin. Kom med – eventyret venter.

Specialpris den 18/11 til LO Plus-medlemmer fra kun: 13.998 kr. Du får yderligere 4% i rabat, når du bestiller hos Falk Lauritsen på 7010 2688 – oplys blot, at du er LO Plus-medlem ved bestilling.

Praktiske oplysninger

- 1 Tilmeld dig nyhedsbrevet fra LO Plus på www.loplus.dk. Så bliver du løbende opdateret om nye steder, hvor du kan få rabat.
- 2 Læs mere om LO Plus Guld kort på www.loplus-guld kort.dk. Medlems-, rabat- og betalingskort i ét.
- 3 Har du mistet dit medlemskort til FOA – og dermed også dit LO Plus rabat kort – kan du genbestille et kort på tlf. 70 10 20 60 eller på www.loplus.dk/genbestilkort.

Danmarks bedste husforsikring

SPAR 10%

ALKA: SIDSTE ÅR BLEV 191.010 HUSEJERE RAMT AF SKADER

– så er det godt at have Danmarks bedste husforsikring. Nu har Alka samlet nogle af de bedste dækninger på markedet i én enkel forsikring. Den dækker både bedre og mere og er derfor Danmarks bedste husforsikring. Som medlem af FOA kan du tilmed opnå store rabatter, hvis du samler dine forsikringer hos Alka. Har du din familieforsikring hos Alka får du 10% rabat på alle dine private forsikringer. Se mere på alka.dk/hus eller ring 70 12 14 16.

EUROMASTER ER EKSPERTER I DÆK...

Men vi hjælper dig også gerne med:

- Alufælg & stålfælg
- Styrtejødumåling
- Feriecheck
- Olieskift
- Klargøring til syn
- Opbevaring af dine hjul
- Brems
- Udstødning

SPAR 300 kr

I hele september får du 300 kr. i rabat til mekanisk arbejde. Du finder nærmeste dækcenter på www.euromaster.dk eller ved at ringe til 87 28 28 28. Husk at du hos Euromaster får 10% LO Plus rabat på dæk og fælg.

	T	-? THURMAN	EKSPERI-MENTER	-? WARHOL	2	FØRST I TØJET	AN-LÆGGET		AF-KØLEDE	FØDE-WARE	KOMME IND	
	UBE-GRIBE-LIGE											
	IKKE STEREO					KRUKKEN	ANTI-LOPE					
	GAMMEL PLOV				LIGETIL							
	PUSLE				UJÆVNE							
	LAND											
		VILD-ØKSER		MINDES-MÆRKE		-? OM -? LEGERET					EFTER D	REGN-ORMENE
										SÅR-MÆRKE		
										NAPPET		
	PÅKLÆD-NING					DØRE	BE-TRAGTE					
			PEGEDE				NATURTA-LENTET				FINGER-DELENE	
			FLADE-MÅL				UD-SEENDE					
RADIUS		GAVNIEN			HUNDE-ELSKER	BOR	OVERFOR					
PATENT					DYR					SOLO		
					BAS-SINER					DANSK ØST		
AN-SEELSE		RUTE	LAND-OMRÅDE				NÆSTET				NØGLE	
					VÅS						HEKTO-LITER	
UDTRYK FOR TØVEN					MODSAT FRA						FORTÆRE	
SPOT												
ÆREKÆR					INSTRU-MENT			TALE LANG-SOMT				
					GALPE			HARMONI				
				FØR F					HYLDEST-DIGTET			
									EFTER Q			
EVIN-DELIG											FAST-SÆTTE	

og vi har seks vindere!

Bodil Linnemann
Solbakken 5
9510 Arden

Annette Tidemand
Toftevej 4, Agger
7770 Vestervig

Kirsten Bojer Nielsen
Engvej 29 D, 2. t.v.
2300 København S

Karen M. Kolding
Bjernevej 39
5600 Fåborg

R.Tjell Langeland
Sølgavl 5
2700 Brønshøj

Tommy Gregersen
Møllemarken 51, Valløby
4600 Køge

vinderne kan vælge imellem

1 Sportstrøje med lynlås (S-XXXL)

2 Ur med urkæde

3 Caps. A: gråt logo - B: rødt logo

4 Sports t-shirt (S-XXL)

5 USB-stik med logo

6 Pung. A: herre - B: dame

7 Paraply. A: regnbue - B: sort

8 Shopper

9 Jakke - windbreaker sort str.: S-XXXL

Send løsningen

Skriv løsningen (de gule felter) til mix@foa.dk eller send et brev til: Mark Nixon, *fag og arbejde*, Stauings Plads 1-3, 1790 København V. Mærk kuverten »krydsord«.

Husk at skrive hvilken præmie, nummer, bogstav og evt. størrelse, du ønsker dig. God fornøjelse!

Vi skal have løsningen senest den 13. september.

Løsning på opgaven i **fag og arbejde** nr. 7/8 2010

Hvis du bliver ramt af en kritisk sygdom

Forsikring. Kontakt PenSam, hvis du bliver ramt af en kritisk sygdom. Forsikrings-selskabet får nemlig ikke automatisk besked, når en kunde rammes af kritisk sygdom.

Får du sklerose, kræft, blodprop eller en anden kritisk sygdom – så kontakt straks PenSam.

Forsikring ved visse kritiske sygdomme er nemlig en del af de obligatoriske gruppeforsikringer i pensionsordningerne i PenSam. Er du omfattet af en pensionsordning i PenSam – og du og din arbejdsgiver indbetaler eller du selv indbetaler eller er omfattet af opretholdt dækning og er under 65 år – kan du have ret til at få et beløb fra forsikringen.

Det er vigtigt, at du giver PenSam besked så hurtigt som muligt. Så snart PenSam har fået dokumentation fra din læge eller hospital om din sygdom, behandler de hurtigt din sag. Dækningen er livsbetinget, hvilket betyder, at du skal være i live, når PenSam modtager ansøgningen.

Hvad dækker forsikringen?

Følgende diagnoser er omfattet af Forsikring ved visse kritiske sygdomme:

- Slagtilfælde (*apopleksi*)
- Sækformet udvidelse af hjernens pulsårer (*intrakranielt sakkulat aneurisme*)
- Planlagt bypassoperation i hjertets kranspulsårer (*planlagt bypassoperation af koronarsklerose*)
- Akut blodprop i hjertet (*hjerterinfarkt*)
- Hjerteklapsygdom
- Kritiske former for kræft
- Livstruende nyresvigt
- Planlagt større organtransplantation
- Sklerose (*dissemineret sklerose og ALS*)
- Muskelsvind og neuromuskulære sygdomme
- Arbejdsbetinget hiv og smitte med

hiv ved blodtransfusion (*infektion med hiv-1*)

- Parkinsons sygdom
- Kardiomyopati
- Aortasygdom (*sygdom i hovedpulsåren*)
- Følger efter Borrelia-infektion (*TBE*) i nervesystemet efter flåtbid
- Følger efter hjerne- eller hjernehindebetændelse
- Visse godartede svulster
- Blindhed
- Døvhed
- Alzheimers sygdom
- Terminal sygdom

Hvis du bliver ramt flere gange

Du kan godt få en forsikringssum udbetalt flere gange, hvis du er så uheldig at blive ramt af flere forskellige kritiske sygdomme. Men forsikringen dækker ikke den samme diagnose flere gange.

Der kan dog ske udbetaling for 2. gangs kræft, hvis der er gået mere end 7 år fra afslutningen af behandlingen af første kræftsygdom til diagnosticering af 2. kræftsygdom, og hvis der ikke er medicinsk sammenhæng mellem de 2 diagnoser (spredning eller tilbagefald).

Du kan også få flere udbetalinger fra forsikringen, hvis du skal have en planlagt større organtransplantation – men kun hvis der er tale om transplantation af for-

skellige organer. PenSam udbetaler dog ikke sum ved visse kritiske sygdomme, hvis du får stillet en ny diagnose mindre end 6 måneder efter, du har fået stillet en anden diagnose, som har medført udbetaling.

Forældelse

Derudover skal du være opmærksom på, at din ret til en udbetaling bliver forældet, hvis du ikke anmelder, inden for et bestemt tidsrum.

Reglerne om forældelse afhænger blandt andet af, hvornår du blev syg og hvilken pensionsordning, du er omfattet af. Forældelsesfristen kan være fra 2 til 3 år fra diagnosetidspunktet. Du kan altid kontakte PenSam, hvis du er i tvivl, om din ret til en udbetaling er forældet.

Læs mere på hjemmesiden

Listen på denne side angiver de kritiske sygdomme, der er omfattet af forsikringen. Du kan læse mere om disse sygdomme på www.pensam.dk eller i forsikringsbetingelserne, som du kan få tilsendt ved at kontakte PenSam. Og du er selvfølgelig altid velkommen til at kontakte en af Pensams kundeservice på telefon 44 39 34 41, hvis du har spørgsmål til forsikringen. ■

Brønderslev

Seniorklub. Ved sidste års kommunalvalg satte fhv. borgmester Lene Hansen sig igen i borgmesterstolen. Hvordan er det første år så gået, og hvordan ser fremtiden ud? Kom, hør og spørg 21. september kl. 14. *Venlig hilsen p.b.v. Ellen Hermansen*

Frederikshavn

Aflysning. Udflugten til Silkeborg-Århus 7.-8. september er aflyst. 13. oktober kl. 14 kommer Christina Beck Hansen og fortæller og viser billeder om sine 3 år i Kina med tilmelding 6. oktober. 17. november kl. 17 er der aftenfest, hvor vi vil hygge os med god mad og musik. Pris 125 kr. ekskl. drikkevarer. Sidste tilmelding og betaling er 10. november.

Holstebro

Foredrag for pædagogmedhjælpere og dagplejere 3. november kl. 19 i FOAs lokaler, Magnus Kjærs Gade 6-8, Holstebro. Frede Bräuner er en både underholdende og provokerende person, som via en lang række kostforsøg blandt børn og unge har erfaret, hvilke sammenhænge der er mellem børns kost og deres adfærd og indlæring. Tilmelding senest 27. oktober. **Generalforsamling** i faggruppeklubben for pæda-

gogmedhjælpere. Dagsorden ifølge faggruppeklubben vedtages. Mød talstærkt op 16. november kl. 19 og gør din indflydelse gældende i afdelingens lokaler, Magnus Kjærs Gade 6-8, Holstebro. Klubben er vært ved et let traktament kl. 19 og tilmelding her til skal ske senest 12. november på tlf. 46 97 14 14 eller på mail til holstebro@foa.dk.

Horsens

Juletræ. 5. december afholdes igen i år juletræsfest på Scandic Hotel Bygholm Park. Der bliver afholdt juletræ både formiddag og eftermiddag – læs nærmere om det i FOA lokal nyt, som er udkommet eller på vores hjemmeside www.foa.dk/horsens. *Venlig hilsen Kirsten Jensen*

Mariagerfjord

Generalforsamling i afdelingen 28. oktober kl. 18 i Oue Hallen, Skolemarken 2 A, Oue. Spisning kl. 18 og generalforsamling kl. 19. Dagsorden iflg. lovene. På valg: 1 bestyrelsesmedlem for 2 år, 1 bestyrelsesmedlem til Teknik- og Servicesektoren iflg. lovene, 2 bestyrelsessuppleanter for 1 år, 2 bilagskontrollanter for 2 år og 2 bilagskontrollantsuppleanter for 1 år. Indkomne forslag, skal være afdelingen skriftligt i hænde senest 20. oktober kl. 12. Revideret regnskab samt indkomne forslag ligger til gennemsyn i afdelingen 7 dage før generalforsamlingen og på hjemmesiden. Skriftlig beretning kan afhentes i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen eller ses på afdelingens hjemmeside. Seneste og bindende tilmelding til spisning er 18. oktober på tlf. 98 51 21 11. *På bestyrelsens vegne, formand Kenn Andreasen*

Pædagogisk Sektor. Årsmøde og generalforsamling 8. september kl. 19 i Hobro idrætscenter for dagplejen og pædagogmedhjælperne. Dagsorden ifølge vedtægterne. Tilmelding senest 7. september kl. 15 på tlf. 46 97 13 73. *Med venlig hilsen Jonna Hansen*

Social- og Sundhedssektoren. Generalforsamling 29. september kl. 17 og med spisning kl. 17.45 i Multihallen, Amerikavej 22, Hobro. Dagsorden ifølge lovene. På valg for 2 år: Næstformand Ingrid Kjær, modtager ikke genvalg. Bestyrelsesmedlemmer for 2 år: Elly Andersen, Kjeld Petersen og Marion Kronbo – alle er villige til genvalg. Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen – herunder også valg af næstformand – skal være sektorbestyrelsen skriftligt i hænde senest 8 dage før generalforsamlingen. Kl. 19 opfører Rejsescenen teaterstykket *Hvis tårer var guld*. En forestilling om vold i alle dens groteske former. Susanne Lana binder stykket sammen med inderlige sange, en inderlighed sunget af en person, som i mange år selv har levet med vold i sine parforhold. Kom og gør brug af dine rettigheder på generalforsamlingen og få samtidig en god aften med sjov og alvor. Sidste og bindende tilmelding til spisning er 24. september kl. 12 på tlf. 98 51 21 11. *På sektorbestyrelsens vegne Annette Press*

Marie Christensens legat

Kvinder, der bor midlertidigt på kvinde- og mødre hjem, stiftelser og institutioner med videre, kan ansøge Marie Christensens legat om legatportioner til for eksempel uddannelse og boligetablering. Samtidig kan de nævnte institutioner ansøge legatets bestyrelse om midler til bygningsmæssige forbedringer til gavn for brugerne.

Ansøgningsblanketter og nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til: FOA – Fag og Arbejde, Staunings Plads 1-3, 1790 København V, tlf. 46 97 23 18.

Ansøgninger skal være i hænde senest den 31. oktober.

Vindere i MedlemsPulsen

Hver måned trækker vi lod blandt deltagerne i FOAs medlemspanel, MedlemsPulsen. Hovedpræmien er et weekend-ophold for to på et Comwell-hotel i Danmark.

Har du endnu ikke tilmeldt dig MedlemsPulsen, kan du stadig nå det. Du skal være medlem af FOA – Fag og Arbejde, have en e-mail-adresse og så skal du have tid og lyst til at deltage i 4-8 undersøgelser hvert år.

Du bliver deltager ved at gå ind på www.foa.dk/medlemspulsen og besvare en række spørgsmål. Vinderne i juli/august-nummeret var:

Weekend-ophold

Pia Nielsen, Københavnsvej 107, 4600 Køge

Gavekort a 250 kroner til Coop

Mette Marie Ørbæk, Sønderholm Hedevej 9, 9240 Nibe
Joan Bihl-Nielsen, Esben Snares Vej 16, 7100 Vejle
Stine Larsen, Baneløkken 16, 1. th., 2730 Herlev
Kristian Bro Jensen, Vestergade 28 A, 1. tv., 8900 Randers C
Susanne Kristensen, Gurvej 32, 3000 Helsingør

Vinderne får direkte besked.

Tillidsrepræsentant?

Find en liste over FOA-medlemmer på din arbejdsplads på www.tillidszonen.dk

 TILLIDZONEN

– dit værktøj i hverdagen

Silkeborg-Skanderborg

Generalforsamling i afdelingen 6. oktober kl. 19 i det nye Medborgerhus, Bindslevs Plads 5, Silkeborg. Dagsorden ifølge lovene. Forslag, herunder forslag til valg af fuldtidslønnen næstformand, skal være afdelingen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale i løbet af uge 37. Materialet samt evt. forslag m.v. kan læses på afdelingens hjemmeside www.foa.dk/silkeborg-skanderborg eller bestilles i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen på tlf. 46 97 20 20. Der vil i forbindelse med afdelingens generalforsamlingen være spising fra 18-18.45 samt kaffe med kage under selve generalforsamlingen. *På afdelingens vegne, afdelingsformand Ulla Gram*

Pensionsrådgivning Silkeborg. Som en service for medlemmerne vil en pensionsrådgiver fra PenSam være til rådighed for medlemmerne på FOA kontoret, Dalgasgade 24, Silkeborg, 13. og 27. september kl. 12-14.30. Såfremt du ønsker at tale med vejlederen, kan du træffe aftale om tidspunkt på tlf. 46 97 20 20.

Pensionsrådgivning Skanderborg. Som en service for medlemmerne, vil en pensionsrådgiver fra PenSam være at træffe på vores kontor i Skanderborg 28. september kl. 13-15.30. Såfremt du ønsker en samtale kan der laves aftale med PenSam på tlf. 44 39 33 31.

Kurser. Tænd & Sluk 1 for begyndere 13.-14. september – introduktion samt øvelser i Word og søgning på nettet. Tænd & Sluk 2 for øvede 22.-23. september – introduktion samt øvelser i Excel og flere øvelser i Word. Kreativ Layout for meget øvede 25.-26. oktober – PowerPoint, indsættelse af billeder og tekst, øvelser i word, A5-folder, visitkort med multimedieklip, download billeder fra nettet. Picasa-billedbehandling 3. november – introduktion til det gratis billedbehandlingsprogram Picasa. Alle kurser foregår i FOA Huset, Dalgasgade 24, Silkeborg fra kl. 8-16. Tilmelding på tlf. 46 97 20 17.

Datalogikken. Efterårsåbningstider i Dat@logikken: torsdage i ulige uger fra kl. 17-20. 2. september almindelig åbning. 16. september temaaften: E-boks. 30. september almindelig åbning. 14. oktober tema-

aften: Beskyttelse af pc. 28. oktober almindelig åbning. 11. november temaaften: Sikker internethandel. 25. november almindelig åbning. 9. december temaaften: CV/Jobbank. Det er gratis at benytte data-stuen, så bare mød op i Dalgasgade 24, Silkeborg.

Social- og Sundhedssektoren. Generalforsamling 2. november fra 19-22 på Hotel Skanderborghus, Dyrehaven 3, Skanderborg. Der er valg til faggrupperne fra kl. 17. Dagsorden ifølge lovene. Forslag, herunder forslag til valg af fuldtidslønnen næstformand, skal være sektoren i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale i løbet af uge 41. Materialet samt evt. forslag m.v. kan læses på afdelingens hjemmeside www.foa.dk/silkeborg-skanderborg under SOSU-sektoren eller bestilles i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen på tlf. 46 97 20 20. Der vil i forbindelse med generalforsamlingen være spising fra 18-18.45, og kaffe med kage under selve generalforsamlingen. *På bestyrelsens vegne, sektorformand Lone Smedegaard*

Pædagogisk Sektor. Generalforsamling 26. oktober fra kl. 19-22 i det nye Medborgerhus, Bindslevs Plads 5, Silkeborg. Dagsorden ifølge lovene. Forslag, herunder forslag til valg af fuldtidslønnen næstformand, skal være afdelingen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale i løbet af uge 41. Materialet samt evt. forslag m.v. kan læses på afdelingens hjemmeside www.foa.dk/silkeborg-skanderborg eller bestilles i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen på tlf. 46 97 20 20. Der vil i forbindelse med generalforsamlingen være spising fra 18-18.45, og kaffe med kage under selve generalforsamlingen. *På bestyrelsens vegne, sektornæstformand Anette Neist*

Seniorklubben arrangerer lokalhistorisk foredrag 4. oktober kl. 14. Pris 30 kr. Tilmelding på tlf. 46 97 20 20 senest 8 dage før arrangementet.

Skive

Seniorklubben. Foredrag med præst Jørgen Frost (livsvilkår og stress) 16. september kl. 14 i FOAs mødelokal, Slotsgade 7, 1. sal, Skive. Pris 50 kr. inkl. kaffe m/brød. Husk tilmelding senest 10. september.

Sønderborg

Seniorklub. Løvfaldstur 16. september kl. 13.30 er der kørsel fra FOA, Damgade 104 gennem Nørreskov og til Dyrvig Badehotel på Nordals – aktivitetsnr. 9741-10-00-84. Der drikkes vi kaffe kl. ca. 15. Pris ca. 50 kr. for kaffe og brød. Tilmelding 26. august-10. september. Husk ved tilmelding at fortælle, om du selv kører og har plads i bilen, eller om du ingen køremulighed har. Bowling 7. oktober kl. 13 i 1 time i Bowlingcentret – aktivitetsnr. 9741-10-00-92 og derefter kaffe m. brød i FOA, Damgade 104. Pris 50 kr. Tilmelding 13. september-1. oktober. Hygge og lotto-spil 4. november kl. 14 i FOA, Damgade 104 – aktivitetsnr. 9741-10-00-93. Pris 30 kr. for kaffe og brød

inkl. 1 plade, ekstra plader 5 kr. Tilmelding 7. oktober-29. oktober. Julefrokost 25. november kl. 12.30 i FOA, Damgade 104 – aktivitetsnr. 9741-10-00-94. Det er med musik. Tilmelding 1.-19. november. *Bestyrelsen ønsker alle en glædelig jul og et godt nytår*

Odense

Seniorklub Gruppe D. Bankospil 9. september kl. 12.30 med medbragte madpakker og amerikansk lotteri i kaffepausen, Tolderlundsvej 7. Bankospillet begynder kl. 13.30. Kom og vær med så vi kan hygge os sammen. 23. september kl. 14 i FOA Vesterbro afholdes der et arrangement i Fællesklubben. Der vil blive spillet en revy, *De gode gamle dage*. 14. oktober Tolderlundsvej 7 kl. 14 indbyder bestyrelsen til et par hyggelige timer sammen med Anders W. Bertelsen, der vil komme og fortælle om fynske dialekter. Kom og vær med, vi tror det bliver en morsom dag. 20. oktober kl. 13 i FOA Vesterbro har klubben 30 års jubilæum. Vi ville gerne holde et brag af en fest, men da pengene i klubben er små, nøjes vi med lidt mindre. Der serveres en 3-retters menu med en ½ fl. vin pr. person. Vi synger nogle sange og Joan spiller op til dans. Så mød op med godt humør, så skal vi nok få en festlig dag. Pris 150 kr. med tilmelding senest 14. oktober.

Svendborg

Medlemsarrangement. Besøg på Fattiggården beliggende Viebæltet i Svendborg 9. oktober. Vi mødes kl. 12.45 i porten v/FOA Svendborg, Møllergade 56, Svendborg og går op til Fattiggården. Kl. 13 Rundvisning på Fattiggården – varighed ca. 1½ time. Kl. 14.30 er FOA vært ved kaffe og lagkage i FOAs lokaler. Pris 50 kr. Der kan maks. deltage 25 personer. Tilmelding og betaling skal ske til afdelingens bogholderi senest 23. september.

Frederikssund

Foredrag 15. september kl. 13.30 i FOA Huset, hvor drabschef fra Københavns Politi Ove Dahl kommer og fortæller om livet i afdelingen – om dansk politi/Københavns Politi og om drabssefterforskning. Ligeledes berettes om samarbejdet med kriminalteknisk afdeling, retsmedicinerne og pressen. Der bliver bagefter tid til at stille spørgsmål.

Vinsmagning 13. oktober kl. 13.30 i FOA HUSET med Henning Pedersen fra Rødovre, der holder foredrag om vine fra Sydfrankrig. Vi skal smage på de dejlige dråber og Henning viser ligeledes lysbilleder fra området. Der vil på grund af udgiften til vinene være en deltagerpris på 60 kr. pr. person denne dag. Billetter til denne spændende eftermiddag kan købes på de forudgående møder.

Midtsjælland

Efterlønsmøde 15. september. Tænk du på at gå på efterløn? Mød op til mødet og hør om dine muligheder. Tilmeld dig på tlf. 46 97 19 70 eller på mail midtsjaelland@foa.dk senest 3 dage før.

Valgmøde i a-kassens lokale valgkreds. I henhold til a-kassens vedtægter §§ 20 og 24, indkaldes hermed til valgmøde med valg af delegerede og suppleanter for disse samt indstilling af hovedbestyrelsesmedlemmer og suppleanter for disse. Mødet afholdes 16. september kl. 17 i afdelingens lokaler på Japanvej 2 i Slagelse. Læs dagsordenen på hjemmesiden.

Hvad er det værd? Få vurderet dine 'skatte' af Steffen Dinesen 30. september – læs mere på hjemmesiden.

Hvis tårer var guld. Tankevækkende teaterstykke om vold i alle dens groteske former – med bl.a. Susanne Lana. Stykket spilles 5. oktober – gratis adgang. Læs mere på hjemmesiden.

Udbrændt på arbejdet? Kom og hør Pernille Rosenkrantz Theil 7. oktober om at være udbrændt på arbejdet – og om at vende tilbage. Læs mere på hjemmesiden.

Howdan overlever man med en teenager i huset? Foredrag 1. november – læs mere på hjemmesiden.

Det tyrkiske landkøkken. Deltag i kurset og overrask din familie med nye, lækre retter! Læs mere på hjemmesiden.

Kandis-koncert i Tyskland 10.-12. december. Oplev Kandis og Butterflies på en 3-dages tur i Lindstow. Prisen er 1.100 kr. for medlemmer af FOA Midtsjælland – for ledsager 1.585 kr. Tillæg for enkeltværelse 510 kr. Tilmelding og betaling til Gunner Olsen på tlf. 50 92 58 72 senest 1. oktober. Der er plads til 44 deltagere og tilmelding vil være efter først til mølle-princippet. Læs mere på hjemmesiden.

Pc-kurser i efteråret – læs mere på hjemmesiden – læs mere om internet og mail samt pc for begyndere.

Seniorerne i Slagelse. Bankospil 15. september kl. 14. Husk en pakke til en værdi af ca. 25 kr. Vi udsætter 2 kurve i præmie. Hvor intet andet er anført afholdes arrangementerne i lokalerne på Japanvej 2 i Slagelse. Der er gratis adgang med ledsager og der er gratis kaffe med brød samt øl og vand. **Vintermøde** 13. oktober kl. 14. Vi får besøg af Annas Mode, som viser og fortæller om tøj til damer og herrer.

Julemarked i Rostock 1. december. Vi kører fra Japanvej 2 i Slagelse kl. 6.30 og fra Byagervej i Fuglebjerg ved hallen kl. 6.50. Vi skal sejle kl. 9, og vi spiser morgenmad ombord på færgen. Ved ankomsten til

Tjek din løn på nettet:
www.foa.dk/lon

Rostock besøger vi grænsebutikkerne og kører derefter til julemarkedet. Vi skal sejle fra Rostock kl. 17, og vi spiser middag om bord. Vi er i Slagelse ca. kl. 21. Pris for medlemmer 250 kr. og ledsager 300 kr. Prisen dækker buskørsel, morgenmad, middag med en øl, vand eller et glas vin. Tilmelding og betaling starter 15. september og slutter 9. november. Der er plads til maks. 50 deltagere. Tilmelding på tlf. 46 97 19 70 eller mail midtsjaelland@foa.dk. Julefrokost 8. december kl. 13. Til frokosten serveres øl, vand og snaps. Pris for medlemmer 150 kr. og for ledsager 200 kr. Husk en julegave til 25 kr. Tilmelding og betaling på tlf. 46 97 19 70 eller mail midtsjaelland@foa.dk senest 23. november.

Seniorerne i Ringsted. Løvfaldstur 7. oktober kl. 11.15. Vi skal ned til Frederik den 2. i Slagelse og spise middag. Derefter tager vi til Andersvænges Museum og slutter af med eftermiddagskaffe på Kongskilde Friluftsgård. Pris 200 kr. pr. person. Tilmelding på tlf. 29 21 04 74. Vi kører fra det gamle FOA-hus på Østre Parkvej 2 G i Ringsted. **Generalforsamling** 4. november kl. 13.30 med efterfølgende bankospil. Husk en pakke til ca. 25 kr. **Julefrokost** 2. december kl. 13.

Nordvestsjælland

Møde for faggrupperne i Social- og Sundhedssektoren og Kost- og Servicesektoren 28. september kl. 17-21 i FOA Nordvestsjælland, Banegårdspladsen 3, Kalundborg. Der serveres en let anretning, så af hensyn til dette, er tilmelding nødvendig senest 23. september på telefon 46 97 14 77. *Med venlig hilsen og på gensyn, sektorformand Anne Juul*

fag og arbejde

fagbladet for FOA

Sidste frist

for aflevering af stof til afdelinger og klubber

Blad	Sidste frist	Udkommer
sept.	3. aug.	2. sep.
okt.	27. aug.	30. sep.
nov.	30. sep.	4. nov.

Teksten må være redaktionen i hænde på afleveringsdagen SENEST med morgenposten

Guldborgsund

Social- og Sundhedssektoren. Zanne Bech, misbrugsterapeut og familierådgiver, fortæller om Alkoholmisbrug 29. september kl. 19 i Kikko bar, Vendsysselvej 9, Nykøbing F. Hun vil tale om alkoholisme og hvordan tackler man problemet – herunder nye behandlingsmetoder. Tilmelding er bindende og skal ske fra 6.-23. september til Gitte på tlf. 46 97 17 50. *Med venlig hilsen Social- og Sundhedssektorbestyrelsen v. Lena Havsteen*

FOA 1

Pensionist og efterlønsklubben for kommunale arbejdsledere. Programmet for efteråret er på plads: 13. september kl. 10.30 er der modeshow, hvor der bliver mulighed for at stifte bekendtskab med års-tidens nye kollektioner og farver for damer/mænd samt se nogle af klubbens medlemmer som mannequiner i de nye modeller. Der er mulighed for at prøve tøjet. Medlemmer er velkomne til at tage venner og bekendte med denne dag. 11. oktober kl. 10.30, klubbens traditionelle bankospil med 10 spil med fine præmier på 1 række og til hele pladen. 6 plader 35 kr. Medlemmer er velkomne til at tage venner og bekendte med denne dag. 8. november kl. 10.30, klubbens 31 års fødselsdagsfest fejres med sang og musik ved hjælp af musiker Arne Christensen med sin harmonika. I forbindelse med fællesspisningen er klubben vært med sildemad samt en øl eller vand og en snaps. 13. december kl. 10.30: klubbens julemøde, hvor der serveres gløgg og æbleskiver. Vi synger fællessange. Der spilles bankospil om et gavekort, og der uddeles julegaver. Alle medbringer en gave til en værdi af 30 kr. Herefter fællesspisning, hvor klubben serverer sildemad samt en øl eller vand og en snaps. Derudover spiser vi egen medbragt mad. Det er bestyrelsens og aktivitetsudvalgets håb, at programmet har din interesse og giver dig lyst til at komme og få en hyggelig dag sammen med ligestillede efterlønsmodtagere og pensionerede arbejdsledere i FOA 1. Alle ordinære møder afholdes i FOA 1's lokaler, Niveau 1, Vilhelm Thomsens Alle 9, Valby. Ved alle arrangementer er der gratis kaffe med småkager eller lignende. Efter eller under arrangementet er der fællesspisning, hvor hver især har deres mad med. Øl og vand kan købes til rimelige priser. *På bestyrelsens og aktivitetsudvalgets vegne formand Helge Koch*

Er du leder?

Læs mere på:

www.foa.dk/lederzonen

Staunings Plads 1-3,
 1790 København V.

 Telefon: 46 97 26 26
 Telefax: 46 97 23 00
 www.foa.dk
Kontortid:
 Mandag-torsdag: 8:30-16:00
 Fredag: 8:30-15:00
PenSam
 Jørgen Knudsens Vej 2,
 Postboks 282,
 3520 Farum

 Telefon: 44 39 39 39
 Telefax: 44 39 39 40
 www.pensam.dk
FOA-afdelinger:

Afd. 1:	46 97 11 00
foa1@foa.dk	
Bornholm:	46 97 33 13
bornholm@foa.dk	
Brønderslev:	46 97 10 30
broenderslev@foa.dk	
Esbjerg:	76 10 93 50
esbjerg@foa.dk	
Frederikshavn:	46 97 11 70
frederikshavn@foa.dk	
Frederikssund:	46 97 12 00
frederikssund@foa.dk	
Guldborgsund:	46 97 17 50
guldborgsund@foa.dk	
Herning:	46 97 12 60
herning@foa.dk	
Hjørring:	46 97 13 46
hjoerring@foa.dk	
Holbæk:	46 97 14 00
holbaek@foa.dk	
Holstebro:	46 97 14 14
holstebro@foa.dk	
Horsens:	46 97 14 55
horsens@foa.dk	
Kolding:	46 97 15 76
kolding@foa.dk	
KLS:	46 97 15 00
kls@foa.dk	
Køge:	46 97 16 00
koege@foa.dk	

Lillebælt:	46 97 36 10
lillebaelt@foa.dk	
Lfs:	35 44 45 46
lfs@lfs.dk	
Lolland:	46 97 30 00
lolland@foa.dk	
Mariagerfjord:	98 51 21 11
mariagerfjord@foa.dk	
Midtsjælland:	46 97 19 70
midtsjaelland@foa.dk	
Nordsjælland:	46 97 33 90
nordsj@foa.dk	
Nordvestsjælland:	46 97 14 77
nordvestsj@foa.dk	
Odense:	46 97 18 00
odense@foa.dk	
Randers:	46 97 19 00
randers@foa.dk	
Roskilde:	46 97 19 90
roskilde@foa.dk	
Silkeborg-Skanderborg:	46 97 20 20
silkeborg-skanderborg@foa.dk	
Skive:	46 97 20 80
skive@foa.dk	
Social- og Sundhedsafdelingen	
sosu@foa.dk	46 97 22 22
Svendborg:	46 97 27 27
svendborg@foa.dk	
Sydsjælland:	46 97 28 00
sydsj@foa.dk	
Sønderborg:	46 97 34 00
soenderborg@foa.dk	

Sønderjylland:	46 97 35 00
soenderjylland@foa.dk	
Thisted-Morsø:	46 97 29 00
thistedmorsoe@foa.dk	
Trafikfunktionærernes Fagforening:	46 97 28 80
trafik@foa.dk	
Varde:	75 21 01 00
varde@foa.dk	
Vejle:	75 82 52 88
vejle@foa.dk	
Viborg:	46 97 30 30
viborg@foa.dk	
Aalborg:	46 97 31 31
aalborg@foa.dk	
Århus:	89 36 66 66
aarhus@foa.dk	
Lokalkontor i Odder:	86 55 21 40

PMF-afdelinger:

PMF afd. 1:	46 97 31 01
pmf-afd1@foa.dk	
PMF afd. 4:	43 71 66 90
pmf-afd4@foa.dk	
FOA/PMF Kbh. Syd:	46 97 28 50
kbhsyd@foa.dk	
PMF Fyn:	46 97 13 13
pmffyn@foa.dk	

ANSVARSHAVENDE:
 Gitte Hejberg, chefredaktør
 gith@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 58.
REDAKTIONEN:
 redaktionen@foa.dk
 Finn Olsen, redaktionschef, grafiker
 fino@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 97.
 Rie Schmidt, redaktionssekretær
 ries@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 28.
 Britta Lundqvist, journalist
 brlu@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 20.
 Jette Rantorp, journalist
 jehr@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 68.
 Merete Nielsen, journalist
 men@foa.dk. Tlf.: 46 97 25 25.
 Maj Dahl-Rasmussen, journalist
 mdr@foa.dk. Tlf.: 46 97 25 65.
 Finn Danielsen, journalist
 fida@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 33.
 Stine Ensløv Mørkeberg, journalistpraktikant
 sem@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 19.
 Joe Anderson, grafiker.
 joe001@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 22.
 Maja Honoré, grafiker.
 maja001@foa.dk. Tlf.: 46 97 22 57.
FORSIDEILLUSTRATION:

Niels Åge Skovbo

 Medlem af Dansk Fagpresse
 Tilsluttet Fagpressens Mediekontrol

OPLAG: 205.565/6. årgang

TRYK: Color Print A/S

ISSN: 1901-0222

REDAKTIONEN SLUTTET: 24. august

 Indlæg til '**AFDELINGER OG KLUBBER**'
 sendes til både Dorthe Møller, dorm@foa.dk
 og Mark Nixon, mlix@foa.dk
 Oktober-nummeret: 3. september
ANNONCER:

DANSK MEDIAFORSYNING

Telefon: 70 22 40 88

www.dmfnet.dk

ANNONCEFRIST:

Oktober-nummeret 13. september

UDGIVER:
 Staunings Plads 1-3,
 1790 København V

Telefon: 46 97 26 26

Telefax: 46 97 22 90

www.foa.dk · e-mail: foa@foa.dk

Dit fagblad i fire versioner

Vidste du, at dit fagblad udkommer i fire forskellige versioner?

Der er en version til hver af FOAs fire sektorer: På forsiden øverst til venstre står der, hvilken version af bladet, der er tale om.

Hvis du får en forkert version af bladet, så giv besked til din lokale FOA-afdeling, som vil sørge for at registrere dig rigtigt.

pædagogisk - nummer 07/08 - juli/august 2009

kost/service - nummer 07/08 - juli/august 2009

teknik/service - nummer 07/08 - juli/august 2009

social/sundhed - nummer 07/08 - juli/august 2009

Af **Katrine Klinken**
Foto: **Thomas Hergaard**

Gryde med løg, oksekød og tomater

Så er der mad! Varm nærende mad med både kød, sovs og grøntsager. Englænderne kalder denne slags serveringer for *a proper meal*, der betyder, at det er et rigtigt måltid. Sovs er elsket, men har også et svært image og klinger af gammeldags, fed mad. Men god sovs eller dypelse behøver ikke være fed, og den kan få mange til at spise flere kartofler og grøntsager. Maden bliver saftig og blød, og det kan være hyggeligt at spise med en ske. Gryderetten er meget velegnet til at lave i lidt større portion til to dage – en gryderet smager ofte af meget mere næste dag. Opskriften er til 4 portioner.

Tip

Rester af kartoffelmos kan gratineres. Varm mosen i et ovnfast fad, der er tildækket ved 150 grader eller i en mikrobølgeovn. Når mosen er varm drysses med

ost. Lad osten smelte og blive let gylden under varm grill i ovnen. Hvis den bliver for mørk eller branket, får den en bitter smag.

Se også www.foa.dk/opskrifter

Gryde med løg, oksekød og tomater

1 oksecuvette, flanksteak eller lille culotte, ca. 750 g
500 g skalotteløg
1 lille hvidløg, gerne friskt
2 spsk olivenolie eller rapsolie
4-5 kviste frisk timian
salt og friskkværnet peber
2 dl hvidvin, usødet ren æblemost eller vand
500 g cherrytomater eller små tomater på stilk
2 tsk olivenolie
ca. 2 spsk æbleeddike
evt. 1 tsk honning eller sukker

- Skær kødet ud i tern. Fjern evt. først et meget tykt fedtlag, men der må godt sidde lidt fedt tilbage.
- Pil skalotteløgene og skær dem i skiver. Pil hvidløgsfeddene. Steg løg og hvidløg klare i olie i en tykbundet stegegyde. Krydr med skyllede kviste timian, salt og peber. Tilsæt kødet og lad det tage farve. Tilsæt vin eller vand og dampsteg kødet ca. 50 minutter, til det er mørt.

- Skyl tomaterne og lad dem dryppe godt af. Steg tomaterne i olie på en meget varm pande. Vend tomaterne i retten og varm igenem. Smag retten til med æbleeddike, honning eller sukker og salt og peber.

Mos med persille og yoghurt

1 kg kartofler (melede)
3-4 håndfulde bredbladet persille
400 g yoghurt naturel 10 % (fast græsk type)
salt og friskkværnet peber

- Skræl kartoflerne og skær dem i stykker. Kog dem i vand uden salt ca. 20 minutter, til de er smaskmøre. Hæld kogevandet fra. Damp kartoflerne lidt tørre i gryden.
- Mos kartoflerne med et piskeris, en kartoffelpresse eller en håndmikser.
- Skyl persillen i koldt vand. Den skal være helt fri for jord. Lad den dryppe af i en sigte eller brug en salatslynge. Hak groft og vend persillen i kartoffelmosen med yoghurt. Smag til med salt og peber.

Er du rigtig klog?

Test din viden og vær med i lodtrækningen om et gavekort til Coop Danmark til en værdi af 250 kroner.

Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål.

Alle svarene kan findes i dette nummer af *fag og arbejde*.

Send den rigtige rækkefølge af bogstaver til redaktionen@foa.dk senest den 13. september og skriv quiz i emnefeltet.

Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen.

Vinderen af quizzen i *fag og arbejde* nr. 7/8 blev Rosa Hansen, Roskilde

1. Dit fagblad kommer fra 1. oktober til at se nyt og anderledes ud. Det får også et nyt navn. Hvad kommer det til at hedde?

- A. FOA-magasinet
- B. Fagbladet FOA
- C. FOA på farten

2. Hvornår blev sosu-hjælper Ronnie Hansen, tidligere ansat i Håndværkerhavens Hjemmepleje, interviewet af TV2 om sin tur i Nørrebro Bycenter?

- A. Samme dag
- B. Ugen efter
- C. Fire uger senere

3. I TV2s indslag om Håndværkerhavens Hjemmepleje følger de en kvindelig medarbejder, som tager hjem i arbejdstiden. Hvorfor gør hun det?

- A. Fordi hendes datter er blevet syg
- B. For hun føler sig forfulgt
- C. For at holde pause

4. Hvad råder fællestillidsrepræsentant Ellinor Sørensen sine kolleger i hjemmeplejen til at gøre, hvis de føler sig forfulgt?

- A. Ringe 114
- B. Cykle hurtigere
- C. Tage hjem

5. Hvor stor en procentdel af de ældre, der får hjemmehjælp i Københavns Kommune, er tilfredse med den hjælp de får?

- A. 66 procent
- B. 77 procent
- C. 88 procent

6. alternativ I hvilken park studerede fire dagplejere med børn underskovens krable-liv?

- A. Fælledparken
- B. Hareskoven
- C. Vigerslevparken

7. Hvor stor en andel af FOAs medlemmer bliver årligt udsat for vold eller trusler om vold på arbejdspladsen?

- A. En sjettedel
- B. En fjerdedel
- D. En tredjedel

8. Hvad skal man huske at gøre, for at have de bedste odds for at få erstatning efter voldsoffer-loven?

- A. Anmelde episoden til din lokalafdeling
- B. Anmelde episoden til politiet
- C. Anmelde episoden til fællestillidsrepræsentanten

9. Støtten til voksne, der går på efter- eller videreuddannelse, ændres i 2012. Før svarede støtten til 100 procent af dagpengesatsen – hvad sættes den ned til?

- A. 80 procent
- B. 60 procent
- C. 40 procent

10. FOAs afdelinger har formuleret nogle løfter om den service, de kan give dig. Hvor mange løfter er der tale om?

- A. Syv
- B. Ni
- C. Elleve

Afsender:

FOA
FAGOGARBEJDE

Stauings Plads 1-3
1790 København V

41007 fag og arbejde

Spar op til 25% på populære modeller

Funktionel og let kvalitet

Letvægts softshell jakker med høj funktionalitet.

Tre-lags softshell tech-kvalitet med membran, der er åndbar, vind- og vandafvisende. Slidstærk overflade med en let mesh-underside og mange praktiske lommer.

2 stk.
softshell jakker
Kun kr. 700,-

Model 98859
Dame jakke med taljering
S - 3XL

kr. 399,-

Grøn

Sort

Rød

Lysblå

Hvid

Lilla

Model 98858
Unisex jakke
S - 3XL

kr. 399,-

Perfekt pasform

Dame T-shirt med 3/4 ærmer og talje-ring. Super behagelig kvalitet med stretch i 92% bomuld og 8% Lycra. Holder faconen, selv efter mange vask.

Sort

Hvid

Lilla

Model 98591
Dame t-shirt med 3/4 ærmer
XS - 3XL

kr. 149,-

2 stk. kr. 250,-

Sort

Hvid

Model 23302

Super behagelig unisex buks i blød microfiber med to skrålommer, to små lår-lommer samt to baglommer. Velcro i taljen til regulering. Indvendigt netfor.

kr. 329,-

Frit valg
2 stk.
kun kr. 500,-

Model 25180 - Monaco

Sandaler til damer og herrer med velcrolukning.

Kvalitet: Imiteret skind med inderlås af ruskind.

Farve: Sort - Hvid

Størrelse: 36 - 46

kr. 299,-

Model 25150 - Dublin

Sportssko til damer med elastik-lukning og lille hæl.

Kvalitet: Imiteret skind

Farve: Hvid/grå

Størrelse: 36 - 42

kr. 299,-

Miks som du vil! - Du kan frit vælge mellem alle varerne på siden og får selvfølgelig rabat på alt - bare du bestiller minimum 2 dele i alt. (Ved valg af T-shirts gælder minimum 3 stk. i alt)
Tilbudet gælder til 30.09.2010 og du har fuld retur- og bytteret i 30 dage.

Bestil og se hele kollektionen på 97 12 82 82 eller www.praxiswear.dk

Praxis A/S
Hammershusvej 16 i
DK-7400 Herning

FOA 09/2010
www.sp3.dk